Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
Najer Folksblat
פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - נאציאנאלע טאג - צייטונג

Nr. 222 (1217 | Łódź, Czwartek 22 Września 1927 | מיטוואך אוהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג כה אלול תרפ"ז. | Nr. 222 (1217

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

די סעסיע פון סענאט

איז אפגעלעגט געווארען איידער זי האט זיך אנגעהויבען.

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט ביטאג איז אין סענאט פארגעקומען א זיצונג פון סעניארען-קאנווענט אונטערן פאר-זיץ פון מארשאלעק טראמפטשינסקי. די קורצע בעראטונג האט געדויערט ביז דריי פערטל איינס, און איז געווען געווידמעט דער פראגע פון פעסטשטעלען די טאג-ארדנונג פון דער ערשטער סענאט-זיצונג, וואס איז צוזאמענגערופן געווארען, לויט א פעראָרדנונג פון מלוכה פרעזידענט, אויף מארגען.

איידער נאך די בעראטונג פון קאנווענט האט זיך געענדיגט, איז אין בנין פון סענאט אנגעקומען אן שליח פון מיניסטארען ראט און איבערגעגעבן דעם מארשאלעק א פעראָרדנונג פון מלוכה פרעזידענט, אז די אויסערארדענטליכע סעסיע פון סיים און סענאט ווערט אָפגעלעגט אויף 30 טעג.

ווי ס'איז באקאנט, איז די איצטיגע סעסיע צוזאמענגערופן געווארען אויף דער פאדערונג פון דער מעהרהייט סענאטארן. די דאזיגע סעסיע איז צוזאמענגערופן געווארען אויפ'ן 22 ד. ח.

נאך א קורצער בעראטונג האט דער סעניארען-קאנווענט בעפולמעכטיגט דעם מארשאלעק פון סענאט טראמפטשינסקי, אז ער זאל תיכף איבערגעבן א פראטעסט.

מארגען וועט פערעפענטליכט ווערן דער טעקסט פון דעם דאזיגען פראטעסט.

גוסעוו און שלעצער

פערהערט פונ'ם אויספארשונגס-ריכטער.

ווארשא, 21 (טעלעפאניש) דאס אויסערן-מיניסטעריום קאמוניקירט, אז דער אויספארשונגס-ריכטער וויטאנסקי האט דעם 19. ד. ח. פערהערט, אלס עדות, די פונקציאנערן פון דער רוסישער געזאנדשאפט גוסעוו און שלעצער.

די סאוויעטישע געזאנדשאפט אין ווארשא האט גלייכצייטיג מיטגעטיילט דעם אויסערן-מיניסטעריום, אז ה. ס. אין פרינציפ, האלט זי דאס פונקציאנערן פון א פרעמדער מלוכה בעלאנגען נישט צו דער קאמפעטענץ פון פוילישע געריכטען, איז זי, די געזאנדשאפט אין דעם פאל נישט נאר מסכים געווען אויפ'ן פערהער, נאר אויך זיך פון איהר זייט געווענדעט ווענען דעם צום אויסערן מיניסטעריום וועלענדיג דערמיט דערווייזען, אז די סאוויעטען-רעגירונג איז פעראינטערעסירט אינגאנצען אויפצוקלערען דעם ענין.

ווארשא, 21. (טעלעפאניש) היינט האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז גוסעוו און שלעצער זענען בעכטען אפגעפאהרען קיין רוסלאנד.

פרעסע-דעקרעט נאך גילטיג?

ווארשא, 21. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער וויצע-יוסטיץ מיניסטער צאר האט אויסגעדריקט זיין מיינונג, אז דער פרעסע-דעקרעט איז נאך פערפליכטענד כל זמן דער בעשלוס פון סיים איז נאך נישט פערעפענטליכט געווארען אין „דזשענניק אוסטאוו".

אויפ'ן וועג צום „אנשלוס"

בערלין, 21. (סט. טעל.) די גאנצע בערלינער פרעסע שטייכט היינט אונטער, אז דאס גלייכצייטיגע בעשטעטיגען אין דייטשלאנד און עסטרייך אן איינהייטליכען שטראף-קאדעקס, איז א וויכטיגער שריט אויפ'ן וועג צו פעראייניגען פון עסטרייך און דייטשלאנד.

טרויגער ציפער בעריכט

פון דער קאצהער שרפה.

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז צוריקגעקומען פון דעם אפגעברענטען שטעטעל קאצק דער שליח פון „דזשאינט", וועלכע האט דארט איבערגעלאזט 1000 דאלאר הילף פאר די נשרפים.

פון דער שרפה האבען געליטען 256 יודישע משפחות (1126 מאן) און 125 קריסטליכע. אפגעברענט זענען געוואָרען 171 יודישע הייזער און 129 קריסטליכע.

70 מיליאן דאלאר א הלואה

וועט פוילען בעקומען אין 3 וואכען ארום.

ניו-יארק, 21. (סט. טעל.) אסאָסייטעד-פרעס איז מודיע: די פירמעס בלער און קאמפ. און דער באנקער-טרעסט האבען שוין פערענדיגט זייערע הכנות צו דער עמיסיע פון דער 7 פראצענטיגער הלואה פאר דער פוילישער רעגירונג אויף א סומע פון 70 מיליאן דאלאר.

די עמיסיע וועט זיך אנהויבען אין 3-5 וואכען ארום.

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די צווייטע וואך קומען קיין ווארשא די פארשטעהער פון אמעריקאנישע באנק מאנגאט און פישער וועגען פינאליזירען די הלואה פאר פוילען.

די פינאליזירונגס-אונטערהאנדלונגען וועלען געדויערען א וואך צייט.

זיבען באמבעס רייסען אויף

און צושמעטערען אויף פיצלעך א גאנצען צוג.

בעלגראד, 21. (סט. טעל.) א סערבישער פאסאזשיר-צוג איז געבען דער גריכישער גרעניץ הוטאווא ארויף אויף 7 באמבעס און איז פון א מוראדיגער עקספלאזיע אינגאנצען צושמעטערט געווארען. אויף די שינעס איז בלויז געבליבען שטעהן א צושעדיגטער דער לאקאמאטיוו. די צאהל מענשען-קרבנות איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען, ווייל די קערפערס פון די פאסאזשירען זענען צוריסען געווארען אויף קליינע שטיקלעך.

צוזאמענפאהר פון יודישע מירנער

א דעלעגאציע איז האנדעלס-מיניסטעריום.

ווארשא, 21 טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז אין צענטראלען סוחרים-פעראיין פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון יודישע מעהל-איינגענטימער, צו וועלכען עס זענען געקומען 30 דעלעגאטען פון פערשידענע שטעט פון פוילען. דעם פארזיץ האט געפיהרט סענאטאר טרוס-קער און דער צוזאמענפאהר האט בעשלאסען צו דעלעגירען אין האנדעלס-מיניסטעריום 5 פערזאן, וועלכע זאלען דארט אינטערוועניר[ען] כנגע[ן] [illegible] דעם פערבאט צו ארויסטיהרען קלייען. דערביי וועלען זיך די מילנער מתחייב זיין צו ביליגער מאכען די פרייזען אויף מעהל, כדי ברויט זאל קאסטען ביליגער. די דעלעגאטען וועלען אויך אינטערוועניר[ען] וועגען פערקלענערען דעם אומזאץ-שטייער.

די בעוואוסטע יודישע שאקאלאדען-פאבריק „ZŁOTY RAJ"

פובליקום האט זי רעקאמענדירט פיליע אויף צעגעלניאנא 26

גלייכצייטיג וויגשען מיר דער געעהרטער קונדשאפט א כתיבה וחתימה טובה.

מאכט בעקאנט, אז צו דער בעקוועמליכקייט פאר דעם געעהרטען

אונזערע פיליעס: זאוואדזקא 11, וסכאדניא 50, צעגעלניאנא 26.

אויפפאדערונג

צו די יודישע פאליטישע בירגערליכע פארטייען אין לאדז.

די אונטען-אנגעגעבענע ארגאניזאציעס, ווענדען זיך דערמיט עפענטליך צו די יודישע פאליטישע בירגערליכע פארטייען אין לאדז!

1) מיר פאדערן זיי אויף, אז ביי די אונטערהאנדלונגען, וואס ווערען איצט געפיהרט וועגען שאפען א יודיש-נאציאנאלען בלאק צו די שטאט-ראט-וואהלען, זאל בעזייטיגט ווערען יעטוועדע פערזענליכע אמביציע, וואס דראהט צו צושפליטערן די יודישע שטימען, וואס קאן זיין א גרויסע סכנה ביי דער איצטיגער שווערער לאגע פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז!

2) מיר פאדערן אויף, אז צו די אונטערהאנדלונגען וועגען בלאק זאלען ווערען צוגעלאזט אויגוערע געוועהלטע דעלעגאטען די ה"ה: פרעזעס שאק, נפתלי ליבערמאן, פרעזעס לייבוש ראזענבערג, ארדזיגאנס און יוליאן וואלף, כדי מיטצוהעלפען ביים שאפען דעם בלאק, אדער, ווען דער בלאק זאל נישט צושטאנד-קומען, צו איבערצייגען זיך, ווער עס זענען די שטערער דערפון;

3) אין פאל ווען דער יודיש-נאציאנאלער בלאק וועט צוליב די אויבען-אנגעגעבענע סבות נישט צושטאנד קומען, וועלען די אונטען-אנגעגעבענע יודיש-ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס פון לאדז ארויסלאזען די פעראנטווארטליכקייט דערפאר אויף יענע פאליטישע בירגערליכע פארטייען, וואס האבען מיט זייער טאקטיק פעראורזאכט צום צושפאלטען די יודישע שטימען און ציהען דערפון די נעהעריגע קאנסעקווענצען.

צענטער. סוחרים-פעראיין (פעטריקאווער 0)

סוחרים-פעראיין (פאלודניאווא 15)

קליינהענדלער-פעראיין (נאווא? 10)

פאבריקאנטען-פעראיין (אלבעניא 68)

צענטער. האנדל-פערבאנד (פאלודניאווא 4)

קאלאניאל הענדלער פעראיין (צעגעלניאנא 15)

געמיזע-הענדלער פעראיין (זגערזשער 28)

פעראיין. האהל-קאמיטעט פון נייערם ראיאן.

590

ס'איז שוין ערשינען

„דער יתום" № 9

צו בעקומען אין אדמין. שענקעוויטש-גאס 3/5 טעגליך חוץ שבת פון 10-2 מיטאג און פון 4-8 אוו.

בילייד.

דעם פיטסטען ביילייד דריק איך אויס די פאמיליע איזביצקי צוליב'ן טויט פון זייער יונג און הייס-געליבטער טאכטער

פאלא נ. ע.

זייט געטריסט!

מנחם אורבאך. 695

קאלינגראהל. בערמאן

וואוינט יעצט אויף זאוואדזקא 19, פראנט 1 שטאק. און לערנט שרייבען און שרייבען און 15 לעקציעס אויך גוט א יודישען בריף אין פערלויף פון א חודש.

וועגן אנישט-אגרעסיע-אפמאך

אונטערהאנדלונגען צווישען רוסלאנד און פראנקרייך:

פ א ר י ז, 21 (אטע) „מאטען" מעלדעט: די פראנצויזישע רעגירונג האט אינפארמירט די סאוויעטישע רעגירונג, אז דאס אפרופען ראקאווסקי'ן איז א תנאי צו אנהויבען די אונטערהאנדלונגען.

וועגען דעם פערלאנג פון דער פראנצויזישער רעגירונג זאל טשיטשערינען האבען אינפארמירט דער פראנצויזישער געזאנדטער אין מאסקווע.

פ א ר י ז, 21 (אטע) „מאטען" איז מוריע, אז דער דעמארש פון פראנצויזישען געזאנדטען אין מאסקווע, הערבעט'ן איז געמאכט געווארען לויט א בעשלוס פון מיניסטאריען-ראט.

הערבעט זאל האבען ערקלערט דער סאוויעטישער רעגירונג, אז פראנקרייך איז געגייגט צוצוטרעטען צו אונטערהאנדלונגען מכח דעם רוסישען פאר-שלאג וועגען א נישט-אגרעסיע-אפמאך. פריהער מוזען אבער אויסגעגלייכט ווערען געוויסע שוועריגקייטען. די פראנצויזישע רעגירונג האלט, אז עס זענען דא דריי הויפט-מניעות, וואס שטערען צו פערקניפען די אונטערהאנדלונגען: קודם-כל מוז אפגערופען-ווערען דער געזאנדטער ראקאווסקי, דערנאך דארף טשי-טשערין אינפארמירען זיינע אויסלענדישע פארשטעהער און אגענטען פון דריטען אינטערנאציאנאל, זיי זאלען זיך נישט מישען אין די אינערליכע ענינים פון פראנקרייך. לסוף דארף טשיטשערין מאכען פארשלאגען וועגען רעגולירען די חובות-פראגע.

איד גיט 250,000 דאלאר אויף צו בעקעמפען אויגען-קראנקהייטען.

ש י ק א ג א. (י.ט.א.) א מתנה פון א פירטעל מיליאן דאלאר איז בעגעבען געווארען דורך לואיס קופענהיימער, א יודישען קליידער-פאבריקאנט פון שי-קאגא פאר'ן שיקאגער אוניווערזיטעט די דאזיגע סומע וועט אנגעבען ווערען אלס א פאנד, וואס וועט טראגען דעם נאמען „דער לואיס און עמא קופענ-היימער פאנד". די הכנסה פון דעם דאזיגען פאנד וועט גענומען צו פער-ברייטערן דעם שטודיום פון אויגען קראנקהייטען.

אין קרים און אין אוקראינע
איז ווידער פארגעקומען אן ערדציטערניש.

ר י ג א, 21 (אטע) אין א גאנצע רייהע שטעט פון קרים און אוקראינע האט זיך ווידער געלאזט פיהלען אן ערד-ציטערניש. אין אלופקא האלט ביי איינ-פאלען דער אוניווערזיטעט געבויעדער טורעם. אין יעווּפאטאריע זענען איינגע-פאלען איינציגע הייזער. די בעפעלקערונג האט אין א פאנישער שרעק פער-לאזט די הייזער, און אויסגעלאפען היגטער דער שטאט. קיין מענשען-קרבנות זענען נישט פערצייכנעט געווארען.

די לעצטע ערדציטערניש איז געווען א סך א שוואכערע, ווי די פריהערדיגע.

פאר למוד פון רעליגיע.

מ א ס ק ו ו ע, 21. (יט"א טעלעגרא-פיש) דאס געריכט אין ראמזי האט פער'משפט דעם ארטיגען רב גור אריה אויף 6 חדשים תפיסה, ווייל ער האט געפיה"ט אונלעגאל דעם אונטעריכט פון רעליגיעזע למודים, דאס אפעלאציע געריכט האט דעם אורטייל אפגעשאפט און פערביטען איהם אויף 50 זל. שטראף.

ענין „נחלת יעקב".

ל א נ ד א ן, 21 (יט"א טעלעגראפיש) דאס קאנגרעס-געריכט האט איבערגע-וויזען דעם ענין פון „נחלת יעקב" צו ערלעדיגען דעם ה' אברהם פאדלי-שעווסקי.

„מארגענצייטונג" ער-שיינט מעהר נישט.

ו י ע ן, 21 (יט"א טעלעגראפיש) די היגע יודיש-דייטשע צייטונג די „ווינער מארגענצייטונג" האט אויפגעהערט צו ערשיינען. אויף איהר ארט הויבט אן צו ערשיינען א ציוניסטיש וואכענבלאט.

געשטארבען הרב ציטרין

י ר ו ש ל י ם, 21. (יט"א טעלעגרא-פיש) אין פתח תקוה איז געשטארבען דער דארטיגער רב הרב ציטרין.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.
ספעציאליסט פאר אויגען, הענערישע און מאגען-שוואכע קראנקהייטען.
מיט פערלענגערטע-לאמפען (קוואר-אויסבעטל)
יעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט

די גרויסע נויט אין קאצק
בעזוך פון דזשאינט-רעלעגאט.

ו א ר ש א, 24 (יט"א טעלעגראפיש) געכטען איז אין קאצק אנגעקומען דער פוילישער דירעקטאר פון „דזשאינט" ה' גוטערמאן אין דער בע-גלייטונג פון יט"א-רעדאקטאר ה' מא-זעס. זיי האבען אויפגענומען דער ארטי-גער רב ה' מארגענשטערן, מיט וועל-כען זיי האבען אפגעהאלטען א בעראַ-טונג וועגען הילף פאר די דארטיגע נשרפים. די לאגע איז א שוידערליכע. די היימלאזע וואלגערען זיך אין בית המדרש אויף די בוידעמער און קע-לערס. די פארציטע פוג'ם בתים'דיגען ברויט דארפען פערקלענערט ווערען ווייל די מיטלען לאזען זיך אויס. דער געמישטער פויליש-יודישער קאמיטעט האט ביז איצט געזאמעלט 9000 זל. פון וועלכע 4000 זל. האט געגעבען די רעגירונג. צוליב דעם אנטי-סאניטארען צושטאנד, וואס הערשט דארט, דראהט אן עפידעמיע. וועגען צוריק אויפבויען די שטאט קען דערווייל קיין רייד נישט זיין צוליב'ן מאנגעל פון בוי-מאטער-יאלען און געלד מיטלען.

דירעקטאר גוטערמאן האט איבער-געלאזט 250 דאלאר פאר'ן געמישטען פויליש-יודישען קאמיטעט. 250 דאלאר אויף צו רעמאנטירען די מקוה און 500 דאלאר פאר דער גמלת חסדים קאסע.

א דעלעגאציע פון קאצק האט זיך היינט אויך געווענדעט צו דער צענ-טראלע פון די קאאפעראטיוען וועגען א גרעסערע הלואה פאר דער קאאפע-ראטיווער באנק פון קליינהענדלער און האנדווערקער אין קאצק.

סכסוך אין וויענער „הכח".

ו י ע ן, 21. (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון „הכח", איז פארגעקומען א שארפער וכוח וועגען דער נישט געלונגענער רייזע קיין אמעריקא. דער איצטיגער פרעזידענט דערגרייכט 100,000 שילינג. דער ביז איצטיגער פארזיצער דר. קער-נער האט נישט געוואלט ווייטער אי-בערנעהמען דעם פארזיץ און ס'איז געווארען אנגעבליך געווארען א נייע פערוואל-טונג אהן א פארזיצער.

נייע פאליטיק אין אונגארן.

ב ו ד א פ ע ש ט, 21 (יט"א טעלע-גראפיש) די רעגירונגס-פארטיי האט אנגעקינדיגט א נייע ווענדונג אין דער רעגירונגס-פאליטיק, בפרט זעהט זיך פאר א מילדערונג אין „נומערוס קלאו-זוס". דאס זאל זיין א רעזולטאט פון א ווירקונג מצד אויסלענדישע פאליטי-שע פאקטארען. אין די יודישע קרייזען בעציהט מען זיך צו דער הבטחה זעהר סקעפטיש.

וויגשט א גוט יאהר אייערע קרובים, פריינד און בעקאנטע דורכ'ן

„נייעס פאלקסבלאט"

לשנה-טובה-וואונשען פאר אינלאנד און אויסלאנד ווערען שוין אנגענומען אין אונזער אדמיניסטראציע, פעטריקא. 21.
די צייטונגען מיט די אויפגענומענע וואונשען ווערען דורך דער אדמיניסטראציע איבערגעשיקט בחנם דירעקט צו די אדרעסאטען.
וואונשען ווערען אנגענומען צו הנחה-פרייזען 2 זל. פאר פוילען, 3 זל.—פאר אויסלאנד.

פערייניגטער ארטאדאקסישער וואהל-קאמיטעט ביי אגודת „שלומי אמוני ישראל" אין לאדז.

היינט, דאנערשטאג
פ' נצבים (22-טן סעפטעמבער) 8 א זייגער אוונט
קומט פאר אין זאל „קאלאסעאום" זאכאדניא 53

א גרויסער וואהל-מיטינג

מיט רעדעס הערען ארויסטרעטען די פראמינענטסטע אגודה-פיהרער. ארטאדאקסישע יודען, בעזוכט אונזער מיטינג! קומט מאסענווייז!

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.
זאל פאלודניאווא 10
עס ווערט געדאווענט ראש-השנה און יום-כפור מיט
בעריהמטע חזנים מיט אן'אייגענע שטודירטען כאר
551 נעמט זיך צייטליך צו פערזעהן מיט פלעצער.

Dr. med.
BRAUN
פאלודניאווא 38
טעלעפאן 40-26
צוריקגעקעהרט.
ספעציאל-ארצט פאר הויט און הענערישע קראנקהייטען און מאגען - שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (הויט-אויסשלאג)
נעמט אן פון 9—11 פריה און פון 5 — 8 אוונט

Dr. med.
WOLF EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
צוריקגעקעהרט.
זגערזשער 11,
טעלעפאן 34-72.

206 צאהן-ארצט
ם. שווארץ
קילינסקא 44 טעל. 41-21.
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 10—1 און פון 4—7 אוונט.

זאל „אימפעריאל", רוג זאוואדזקא און זאכאדניא

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

דער וועלט-בעריהמטער קאמפאזיטאר און רעליגיעזער חזן פון בודא פעשטער שטאט-שוהל, ה'

יונה ליבערמאן

וועלכער איז איינגעלאדענט צו דאווענען די ימים נוראים אין זאל „אימפעריאל", וועט געוויס האבען דעם גרעסטען ערפאלג מיט זיין העלדען-שטימע און מעלאנכאלישען זאגען, וועלכעס מאכט ביי די ג' מתפללים דעם גרעסטען איינדרוק.

אפערקאנטער ליבערמאן מיט זיינע שאפונגען שטודיום אין ספע-ציעלע תפלות, וועלכעס דאס לאדזער יודישע פובליקום וועט פערשטעהן אפצושאצען זיין טאלאנט פון דעם געניאלען יוד. חזן.

ה'ז ליבערמאן דאווענט מיט א גוט ארגאניזירטען כאר אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיריגענט און מוזיקער ה' ה.ג רוסטאווסקי. אויך נעהמט אנטייל דער בעריהמטער 15-יעהריגער תון ה' דוד'ל הייסבערג אלס סאליסט אין די קאמפאזיציעס, וועלכע זענען ספעציעל געשאפען געווארען פאר איהם.

פלעצער צו דינגען יעדען טאג ביי דער קאסע פון „אימפעריאל" (רוג זאוואדזקא און זאכאדניא) פון 9 פריה ביז 9 אוונט. צו צוגענגליכע פרייזען. די פערוואלטונג.

שטיהל געבעטע

פערשידענע מאסענער פון גאבעלין, ווי אויך גוט לעדער און מאראקא-צעראטע שטעהט אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ווי אויך טאפעציר-געגענשטענדע

קאזעטקעס די נייעסטע מאסענער, מאטראצען אין 3 גא-טונגען אויך בעקומט מען ביי מיר סאלאן-גארניטורלעך, אויך דייד-פאטעליכעס, ווי אויך גאנדאלקעס, קאווע-טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטען מיט ספרענזשינעס, אויך שטיהל צום פאלטערן פאר שאפציגער פערשידענע מאסענער פון געטעען אויסגעארבייטען תאלך

בעקומט איהר — פאר ביי — ג. לעוואקאוויטש, פולנאצנא 5.

לאדז. 22. סעפטעמבער 1927.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 22. סעפטעמבער 1927.

די פאלגען
פון איבער׳חזר׳טען שפאס.

אלץ קומט פאר אויף א נאטירליכען אופן, אין הסכם מיט דער קאנסטיטוציע: זומערצייט איז דער סיים צונויפגערופען געווארען דורכ׳ן מלוכה-פרעזידענט און באלד, ווי ר׳איז צוזאמענגעטרעטען צו דער ארבייט, איז ער אויפ׳ן סמך פון בעהעריגען ארטיקעל פון דער קאנסטיטוציע, געשלאסען געווארען. אין הסכם מיט דער קאנסטיטוציע האבען די דעפוטאטען פארלאנגט צונויפרופען אן׳אויסערגעוועהנליכע סעסיע. די סעסיע איז ווידעראמאל קאנסטיטוציאנעל (הגם מיט א קליינעם קנייטש) צונויפגערופען געווארען, אבער אויפ׳ן צווייטען טאג, נאך א 7 מינוטענדיגער זיצונג, איז די סעסיע, ווידעראמאל פולקאם געזעצליך, „געשלאסען געווארען.

עס איז נישטא, דאכט זיך, קיין ערגערע לאגע, ווי דעמאלט, ווען די אויספיהרער פון געזעץ, הויבען עס אן אויסצופיהרען אין בוכשטעבליכען זין פון ווארט: דאס איז דאס לייכסטע מיטעל אריינצוברענגען דעם בירגער אין פערצווייפלונג.

די רעגירונג היט שטרענג אפ דעם בוכשטאב פון דער קאנסטיטוציע, גלייך ווי ס׳וואלט בלויז געווען דער דאזיגער בוכשטאב און ס׳וואלט נישט עקזיסטירט א חוץ דעם אויך דער גייסט פון דער קאנסטיטוציע און ס׳וואלט אויך נישט געווען פערפליכטענד דער פשוט׳ער מענשליכער שכל.

פון זינט נאך דער מאי-איבערקערעניש געהט אן דאס קאץ- און מויז-שפיל צווישען דער רעגירונג און דעם סיים. די רעגירונג איגנארירט דעם סיים, געהמט נישט קיין אנטייל אין זיינע ארבייטען, שיקט נישט אויף זיינע זיצונגען קיין פארשטעהער, טראגט נישט אריין קיין פארשלאגען און פראיעקטען און ווייל דער סיים האט נישט הינטער זיך די שפיצע פון דער געזעלשאפטליכער מיינונג, דארף דער איינפאכער פערשטאנד אונטערזאגען, אז עס איז געשעהן א גט; די ביידע קערפערשאפטען, וועלכע קאנען נישט הארמאניש צוזאמענלעבען און צוזאמענארבייטען, מוזען זיך צושיידען, פונאנדערגעהן.

אבער דאס טוט די רעגירונג נישט. זי האט געשאפען א מצב, אין וועלכען ס׳געפינען זיך צוויי מענשען, וואס זענען צוגעבונדען יעדער באזונדער צו אן עק פון א לאנגען שטריק. ווייל זיך דער סיים דערנעהנטערן צו דער רעגירונג, מיט א נויטער אדער דראהענדער פנים, ווערט ער דורך איהר אפגעשטויסען, אבער ביידע בלייבען ווייטער צוגעבונדען צום זעלביגען שטריק.

אין דער צייט, ווען די רעגירונג איז געווען זעהר פאפולער און דער סיים איז געווען זעהר נידערגעשלאגען נאך דער מאי-מפלה, האט די בעהאנדלונג פון סיים געקאנט אויסגעפאסט ווערען אלס וויץ, א געלונגענער אדער נישט-געלונגענער, דאס איז אפהענגיג פון געשמאק. וואס אבער דער וויץ חזר׳ט זיך איבער, אלץ מעהר פערלירט ער אין זיין שארפזיניגקייט, ער ווערט פערוואנדעלט אין א פינסטער שפיל מיט גאנץ צווייפעלהאפטע קאנסעקווענצען.

דאס מאכען פון דער קאנסטיטוציע א מיטעל פון טרייבען חוזק איבער׳ן פארלאמענט, הייסט שטעלען אין קאן דעם אויטאריטעט פון וויכטיגסטען געזעץ פון לאנד — פון דער קאנסטיטוציע גופא און פון געזעץ בכלל.

עס ווערט געפלאנצט ביים בירגער און ביי דער אדמיניסטראציע דאס געפיהל פון געזעצלאזיגקייט און אנטי-קאנסטיטוציאנעלע הפקרות. אט דאס איז דער נאטירליכער און געפעהרליכער פועל-יוצא פון דער איינגעשטעלטער בעציהונג צווישען סיים און רעגירונג.

ל.

וואס האט געגעבען דער באזעלער קאנגרעס?

פון א געשפרעך מיט׳ן קאנגרעס-דעלעגאט
לאוניס אלעקסאנדער יאעל.

דער קאנגרעס איז פארגעקומען אין א מאמענט פון א שווערען עקאנאמישען קריזיס, וואס איז אויסגעבראכען אין א״י נאכ׳ן דער גרויסער 4-טער עליה, און אלץ, וואס איז בעהאנדעלט און געשלאסען געווארען אויפ׳ן קאנגרעס, איז געווען א פועל יוצא פון די בעמיהונגען דעם דאזיגען קריזיס צו לעזען.

ארום דריי פראגען האט זיך געדרעהט די הויפט-ארבייט אין די דאזיגע דריי פונקטען: א) דער עקזעקוטיוו-צוזאמענשטעל און זיין טעטיגקייטס פראגראם. ב) די פראגע וועגען פערברייטערען די יודישע אגענץ, ג) די פראגע וועגען אן׳אינטערנאציאנאלער הלואה דאס זיינען אלץ אייגענטליך טיילען פון איין גרויסער פראגע.

דאס ענדערען דעם רעגירונגס-סיסטעם אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע האט אנגעטראפען א געגנערשאפט פון פיל זייטען, ווייל קיינער פון די פליגלען, וועלכע האבען פריהער געבילדעט די קאאליציע מיט׳ן צענטער האט זיך נישט געוואלט אפזאגען פונ׳ם איינפלוס אויף דער לייטונג און פון די פריווילעגיעס וואס זענען מיט דער פערבונדען.

און מ׳דארף פעסטשטעלען, אז די ביידע פליגלען סיי פון רעכטס און סיי פון לינקס האבען ארויסגעוויזען פיל אפפערוויליגקייט, בעשליסענדיג צו רעזיגנירען פון זייער אנטייל אין עקזעקוטיוו און שאפענדיג א מעגליכקייט פון ווייטערדיגקייט אויפבוי-טעטיגקייט אויף נייע ריין-ווירטשאפטליכע יסודות.

דאס מלוכה-לעבען האט אפגעשטעלט בעוויזען, אז בעת קאאליציע-רעגירונגען ווערט דער בודזשעט אויסגעפיהרט אפט נישט אזוי פיל צוליב דער דרינגענדער נויטווענדיגקייט, ווי צוליב דעם, כדי צו בעפרידיגען די אמביציעס פון דער אדער יענער גרופע אין דער קאאליציע. הגם אביעקטיוו זענען די פאזיציעס אפשר גוטיג, אדער זענען נישט דרינגענד, און אויב ס׳געשעהט נישט דורך דעם קיין דירעקטע עולה אנדערע, ווערען זיי דאך פערנאכלעסיגט. אזוי האט עס פאסירט צ. ב. מיט די תימנער, אז די קליינע פאזיציע אין בודזשעט וואס איז פאר זיי געווען בעשטימט, איז נישט געווארען רעאליזירט, ווייל... ס׳איז נישט געווען ווער ס׳זאל זיך פאר זיי איינשטעלען.

דער אלגעמיין — מלוכה׳שער שטאנדפונקט האט פערלאנגט, אז די גרופען זאלען זיך אפזאגען אויף א צייט פון גרופען-אמביציעס און אוועקשטעלען דאס אלגעמיינע איבער׳ן פריוואטען, שאפען א מעגליכקייט, אז די ווירטשאפט זאל געפיהרט ווערען מיט א פעסטער האנד און נישט בעאיינפלוסט ווערען.

די נייע אינוועסטיציעס און די ווייטערדיגע ארבייטען וועלען נאטירליך שטארק זיין אפהענגיג פון די מיטלען, וואס וועלען צו דעם קענען געשאפען ווערען. דער קרן-היסוד קען און וועט שאפען דעם נויטיגען נארמאל-בודזשעט, ער וועט אבער נישט קענען דערווייל שטארק פערברייטערען די אויסגאבען, כדי צו רעאליזירען די ברייטע ארבייטס-פלענער און ס׳שווימט דעריבער ארויס די פראגע וועגען אן׳אינטערנאציאנאלער הלואה, וועלכע זאל גאראנטירט ווערען דורך דער פעלקער-ליגע. אין דער דאזיגער ריכטונג ווערט שוין עפעס געטאן. ס׳וועט נאטירליך נישט לייכט זיין עס צו דערגרייכען בפרט פאר א לאנד, וואס האלט זיך ערשט אין בויען, אבער ס׳זענען דא גוטע אויסזיכטען אויף ערפאלג, אז די פעלקער-ליגע, אין וועלכער ענגלאנד האט אגב א שטארקע השפעה, וועט געבען איהר הסכמה אויף אזא הלואה.

פיל מלוכות זענען גינסטיג געשטימט פאר דער הלואה און ס׳זענען דא שטארקע אויסזיכטען, אז זי וועט קענען רעאליזירט ווערען אהן שוועריגקייטען און אזוי ארום וועט ערמעגליכט ווערען די נייע עליה.

די דאזיגע פראגע איז אויך אין א גרויסער מאס אפהענגיג פון פערברייטערען די „אגענץ". די פערברייטערונג פון דער אגענץ, וועלכע וועט דאן פאר אויסען רעפרעזענטירען דאס גאנצע יודישע פאלק וועט נאטירליך פיל דערלייכטערען די הלואה צו איהר רעאליזירונג.

די עקספערטען-קאמיסיע, צווישען וועלכער ס׳זענען דא אויך נישט יודען וועט זיכער געבען דעם פאזיטיווען בעריכט, ווייל דוקא די נישט-יודען פלעגען בעגייסטערט ווערען פון דעם, וואס זיי האבען געזעהן אין א״י. דער דאזיגער בעריכט וועט אויך משפיע זיין און מיטווירקען צום רעאליזירען די אינטערנאציאנאלע הלואה. דאס אלץ גיט גוטע אויסזיכטען אויף צו לעזען דעם איצטיגען קריזיס.

מ׳דארף זיך נישט פערלאזען אויף „אנדערע" און דער קרן היסוד מוז טון זיין ארבייט און דער קריזיס און די ארבייטסלאזיגקייט וועלען געלעזט ווערען און ס׳וועט קומען די 5 עליה מיט איהרע נייע זארגען און נייע „קריזיסען".

די נייע עקזעקוטיווע וועט זיין שטארקער און געשלאסענער, פריי פון זייטיגע איינפלוסען און אמביציעס און וועט ערפילען די האפנונגען, וואס מ׳האט אויף איהר ארויפגעלעגט.

*

לאוניס יאעל האט זיך אויך אינטערעסירט מיט דער מוסטערהאפטער שטאט ווירטשאפט אין דער שווייץ. ספעציעלע אויפמערקזאמקייט האט ער נאטירליך געווידמעט דעם דארטיגען נאציונאליטעטס-וועזען. און די ערפאהרונג, וואס ער האט דארט געהאט, האפען מיר, וועט ער אויך אויסנוצען אין זיין ווייטערדיגער ארבייט אויף זיין געביט און אמט.

א טרויעריגער באלאנס.
די געשיכטע פון דער שפאנישער דיקטאטור.

היינטיגען חודש ווערט 4 יאהר זינט אין שפאניען האט זיך איינגעשטעלט א דיקטאטור. דיקטאטור איז געווארען א נייע פארם פון מלוכה-ארדנונג. א ריי לענדער האבען געזוכט א׳אויסגאנג אין דער דיקטאטארישער מלוכה-ארדנונג. צו דער פאשיסטישער דיקטאטור קלאמערען זיך היינט צו טאג איטאליען, גריכענלאנד, פארטוגאל, שפאניען און אנדערע קלענערע לענדער.

עס זענען נאך פארהאן לענדער, וואס האבען א האלב-פאשיסטישע מלוכה-ארדנונג. צו זיי געהערט למשל רומעניע, דאן קומען לענדער, וואו דער פאשיזם ארבייט לעגאל און ער גרייט זיך איבערצונעמען די מאכט. צו די לענדער, למשל, געהערט דייטשלאנד. אין די לענדער האבען שוין די פאשיסטען אויך א געוויסען איינפלוס אויפ׳ן מלוכה-לעבען, איבען אויס א דרוק אויף די אנפיהרענדע מלוכה ארגאנען א. א. וו.

כדי צו פערשטעהן, ווי אזוי אין שפאניען האט בעקומען ארויסשטייגען די פאשיסטישע דיקטאטור, דארף מען האבען פערשטעלונג וועגען שפאניען, וועגען די בעדינגונגען, אין וועלכע זענען דארטען געווען פאר די לעצטע יאהרען.

דאס לאנד איז זעהר אפגעשטאנען, פינסטער. ארום א העלפט איינוואוינער זענען פשוטע אנאלפאבעטען. זיי קענען נישט לייענען און שרייבען. אמאל איז שפאניען געווען איינע פון די גרעסטע וועלט-מלוכות. צו איהר האט געהערט גאנץ אמעריקא, ארום א העלפט אפריקא און א סך לענדער אין איראפא. מען האט איהר גערופען „די מלוכה פון דער אייביגער זון", ווייל שפאניען איז געווען אזוי גרויס, אז אויף איהרע שטחים אין דער גאנצער וועלט, פלעגט קיינמאל די זון נישט פערגעהן. צו איהר האט געהערט סיי איראפא, סיי אמעריקא. אט די ריזען-רעגירונג איז זיך מיט׳ן גאנג פון דער געשיכטע צופאלען און דורך ראדער פון דער היסטאריע איז צוזאמענגעפאלען געווארען איהר מאכט. פון די אמאליגע קאלאניעס זענען איהר קוים איבערגעבליבען עטליכע, פאר קיינעם נישט נויטיגע, קאלאניעס אין אפריקע און א קליינער שטח אין גיי-גוויניע. אויפ׳ן קארק פון פאלק איז געזעסען די האבסבורג׳ער דינאסטיע, וואס האט מיטגעהאלפען פערוואנדלען שפאניען אין א לאנד פון דער דריטער מדרגה, וואס האט קיין שום איינפלוס נישט אין דער וועלט-פאליטיק. אין פארינען יאהרהונדערט איז דארטען געקומען צו דער מאכט די דעמאקראטיע. ס׳האבען זיך אויסגעבילדעט צוויי, כמעט גלייכע גרופען; קאנסערוואטיווען און ליבעראלען. די ביידע גרופען זענען זיך פונאנדערגעפאלען יעטוועדער אויף 6—7 פארטייען. די אלע פארטייען זענען זיך פונאנדערגעוואקסען און איינע די אנדערע פערביטערט בעקעמפט.

א חוץ די אלע פארטייען האט עקזיסטירט אן׳אפיצירען קלוב, וואס האט געהייסען „יונטא".

אין יאהר 1923 האט זיך געענדיגט די קאדענץ פון לעצטען שפאנישען פארלאמענט. ער איז פונאנדערגעלאזען געווארען אין אנהויב אפריל. קיין נייע וואלען זענען שוין נישט בעשטימט געווארען. אין מאי חודש איז דער אלטער פארלאמענט ווידער צונויפגערופען געווארען. אין יולי איז ער זיך ווידער פונאנדערגעגאנגען. פערשטעהט זיך, אז אויף דעם האבען שוין געהאט א ווירקונג די פאשיסטען. מען דארף נאך צוגעבען, אז דאן איז געפיהרט געווארען דער קאמף מיט די מאראקאנער אויפשטענדיגע. דאס האט געגעבען א מעגליכקייט, בעסער געזאגט, א תירוץ פאר דער רעגירונג צו באלעבאטעווען אהן א פארלאמענט. אין שפאניען האט דאן געהערשט קריגס-צושטאנד. אלע כחות אין לאנד זענען געווען דערשטיקט. די אויבערשטע דעה האט געהאט דער גענעראל-שטאב. ווייל ער איז דאך געווען דער איינציגער כח אין לאנד. איהם האט געהערט דאס מיליטער. די פאליטישע ליגע האט גענומען געבען דער אפיצירען-קלוב „יונטא". היות ווי די מאכט איז שוין פאקטיש געלעגען אין האנד פון דעם קלוב, איז שוין געווען א קינדערשפיל דאס איבערנעמען די מאכט. דער קלוב האט פאקע פערשטאנען, ווי אזוי פאר זיך אויסצונוצען די לאגע, און אין אנהויב סעפטעמבער האט דער קלוב געמאכט אן׳איבערקערעניש און דערקלערט אלס דיקטאטאר דעם גענעראל פרימא דע-ריווערא, וואס האט זיך דאן געהאט אויסגעצייכענט אין די קאמפען מיט די ריפקאבילען. דער מיניסטארען-קאבינעט איז בעזייטיגט געווארען. אויף זיין ארט האט זיך אוועקגעזעצט די גענעראלען-דירעקטאריע. דער פארזיצער פון דער דירעקטאריע איז פאקטיש געווען נישט קיין אנדערער, ווי פרימא דע-ריווערא. די דירעקטאריע האט צוגעזאגט צו בלייבען ביי דער מאכט נאר 4 חדשים, און אונטער דער צייט צוגרייטען די וואהלען צום נייעם פארלאמענט. אבער דאס האט די דירעקטאריע נאר געזאגט, כדי אויסצומיידען אן׳אויפשטאנד קעגען איהר. זי האט זיך פאר די 4 חדשים פערפעסטיגט און וועגען מאכען וואהלען האט זי אפילו נישט געקלערט.

אין דעצעמבער 1925 יאהר האט פרימא-דע-ריווערא אפגעשאפט די דירעקטאריע און אויף זייער ארט אוועקגעזעצט א ציווילען מיניסטארען-קאבינעט. אבער דאס האט, פערשטעהט זיך די זאך נישט אומגעביטען, ווייל דער ציווילער מיניסטארען-קאבינעט איז בעשטאנען נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי פון גענעראלען אין ציווילע קליידער. און אויב דארטען זענען פארהאן א פאר ציווילע, זענען זיי אבער פרימא-דע-ריווערא׳ס אייגענע מענשען. און ער, דער בעל דבר גופא, פרימא-דע-ריווערא אייגענער אליין איז געווען און געבליבען דיקטאטאר. אין הינטערגרונד שטעהט, פערשטעהט זיך, די מאנארכיע, וואס האט געהאלטען ביים איינהאלטען און ווערען דער פאשיזם האט געראטעוועט דעם לעבען. אנשטאט געזעצען, וואס ווערען ארויסגעגעבען דורך א פארלאמענט, זענען אין שפאניען איינגעפיהרט געווארען דעקרעטען פון קיסר.

פרימא-דע-ריווערא האט זיך געסטארעט אויסצושטעלען אן׳אייגענע פארטיי, וואס דאס האט געטאן מוסאליני. אבער ווי עס ווייזט זיך ארויס, האט דער לעצטער געהאט מעהר גליק: דער פאשיזם אין איטאליען איז אויסגעוואקסען אין א גרויסען כח, כאטש ער ווערט צוריבען פון אינערליכע סתירות. פרימא-דע-ריווערא׳ן האט זיך אבער נישט איינגעגעבען אויפצושטעלען א ברייטע פאשיסטישע בעוועגונג, און ער איז געצוואונגען צו האלטען זיך בלויז אויפן ביקס. די כלומרש׳טע פארטיי, וואס ער האט געשאפען, איז נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי א פאראין, וואס שטיצט זיין דיקטאטור. פרימא-דע-ריווערא וויל אבער ארגאניזירען אזא פארטיי, וואס זאל האבען א גרויסען איינפלוס אין לאנד, כדי ער זאל קענען מאכען וואהלען און לעגאליזירען זיין דיקטאטור. אבער אלע זיינע בעמיהונגען האבען צו גארנישט נישט געפיהרט.

דער באלאנס פאר די 4 יאהר אין דער אינערן פאליטיק פון דער שפאנישער דיקטאטור איז זעהר א טרויעריגער. צוזאמענבאלאנסירען די בודזשעטען האט זיך פרימא-דע-ריווערא׳ן נישט איינגעגעבען. אין דער דעפיציט איז געווען גרויס. קארופציע איז שטענדיג געווען א חולאת אין שפאניען, היינט איז זי נאך שטארקער. דער יקרות אין לאנד איז אן׳אומגעהויערער, ממש׳ער סקאנדאל. פרימא-דע-ריווערא׳ן האט זיך נישט איינגעגעבען איינצופיהרען א ספירט מאנאפאל. די מעשה ספירט מאנאפאל האט ארויסגערופען גרויסע טומלענישען אין לאנד.

אין דער אויסערן-פאליטיק האט זיך די שפאנישע דיקטאטור אויך נישט מיט וואס איבערצורומען. שפאניען איז אינגאנצען איזאלירט. צוליב דער מעשה וועגען אנ׳ארט אין פעלקער-ליגע-ראט איז זי ארויס פון דער פעלקער-ליגע. פרימא-דע-ריווערא האט אנגענומען

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

22 דאָנערשטאָג כה אלול תרפ״ז	סעפּטעמבער זון-אויפגאנג 5.08 זון-אונטערגאנג 5.54 לענג פֿון טאָג 13, 12

יאהרגאנג 1909.
ווער דארף זיך היינט שטעלן צו דער רעגיסטראַציע?

הײַנט דאַרפֿן זיך שטעלן צו דער מיליטער-רעגיסטראַציע אויף טראַוגוטאַ 10 די יונגעלײַט, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1909, וועלכע וואוינען אויף שטח פֿון 3 טען קאָמיסאַריאַט און וועמענס פֿאַמיליען-נאָמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות: A, B, C, D. און פֿון 8. קאָמי-סאַריאַט: H, Ch, I, J, K, L, Ł, M.

מאָרגען: פֿון 3 קאָמיסאַריאַט E, F, G. און פֿון 8-טען קאָמיסאַריאַט N, O, P, R, S, Sz.]

עקזעקוציעס
פֿאַר פֿאַרלעגענע שטײַערן.

(ס) מיט עטליכע טעג צוריק האָט די פֿינאַנץ טאַכט אָנגעהויבען דורכצופֿיהרען ענערגישע עקזעקוציעס פֿאַר פֿאַרלעגענע אומזאַץ- און הכנסה-שטײַער. בצוגדערס זענען דורכגעפֿיהרט געוואָרען עקזעקוציעס בײַ די קלענערע שטײַער-צאָהלער אויף די עקען פֿון שטאָט.

צוליב דעם האָבען די קלײַנהענדלער פֿאַראײַנען אינטערווענירט בײַם פּרעזעס פֿון דער פֿינאַנץ-קאַמער, אַז עס זאָל באַריקזיכטיגט ווערען די פֿאַרנרים-טע שטײַער-צאָהלער.

הײַזער-רעמאָנט
די גרינדונג פֿון קאָאָפּעראַטיוו.

(–) אַ דאַנק דער איניציאַטיוו פֿון רעגירונגס-קאָמיסאַר איזשיצקי אין הכנסס מיט'ן וואַיעוואָדע יאַשטשאָלט וועט נאָך פֿאַר'ן 1 אָקטאָבער ה. י. אין לאָדז גע-גרינדעט ווערען אַ קאָאָפּעראַטיוו פֿאַר רעמאָנטירען און דערהאַלטען אין אָר-דנונג די לאָדזער הײַזער. די הויז-בע-זיצער פֿאַראײַנען אַרבײַטען שוין אויס אַ געהעריגען סטאַטוט, דער וואָיעוואָ-דע יאַשטשאָלט האָט פֿאַרזיכערט רעגי-רונגס-קרעדיטען פֿאַר דעם דאָזיגען קאָאָפּעראַטיוו.

אין די אַפּטייקען.
הײַנטיגע נאַכט-דיושורען.

(§) הײַנט דיושורירען בײַנאַכט פֿאָל-גענדע אַפּטייקען: פּאָולאָווסקי (פּעט-ריקאָווער 307), האַמבורג (גלובנע 50); גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש-גאַס 4); שיטקיעוויטש (קאָפּערניקאַ 26); כאַ-רעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10); פּאַהאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10).

אַרײַנגעפֿאַלען
אין אַ הײַסען קעסעל וואַסער.

(–) אויף שקלאַנע 6 איז דער מאַג-טער שלמה אָדאַמאָוויטש, שטעהענדיג אויף אַ לײַטער בעת דער אַרבײַט, אַרײַנגעפֿאַלען אין אַ קאָכענדיגען קע-סעל וואַסער, וואָס האָט זיך געפֿונען אונטער איהם. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפֿיהרט אין שפּי-טאָל.

גנבים
אין רודא-פּאַביאַניץ.

(–) אין דער וואוינונג פֿון אַ בצווי-טען אברהם הערשליקאָוויטש אין רודאַ פּאַביאַניץ, האָבען זיך אין דער פֿאַר-גאַנגענער נאַכט אַרײַנבעקומען גנבים און אַרויסגע'גנב'עט געלד און צירונג אויף אַ סומע פֿון 4000 זלאָטעס.

ערב די שטאָט-ראַט-וואַהלען.

(–) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטהײלט האָט ראַטמ. אינזש. פּראַשקער, וועלכער איז מצד דעם מאַגיסטראַט בעשטימט געוואָרען אַלס פֿערטרעטער אין דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע און איז געווען דער אײנציגער יוד, זיך אָפּגעזאָגט פֿון זײַן מאַנדאַט, ווײַל ער האָט נישט גע-קענט האָבען קײן שום השפּעה אויפ'ן גאַנג פֿון די אַרבײַטען און אויף דער בעשטימונג פֿון אַ גענויגענדער צאָהל יודען אין די קאָמיסיעס.

איצט האָט דער מאַגיסטראַט אויף זײַן אָרט בעשטימט דעם יוריס קאָנסולט פֿון מאַגיסטראַט ה' זשעלאַזאָווסקי.

* * *

(מ) געכטען האָבען די שטאָטישע וואַהל-קאָמיסיעס פֿערענדיגט דאָס אָנ-נעהמען רעקלאַמאַציעס פֿון די וואָס זענען נישט אַרײַנגעטראָגען געוואָרען אין די וואַהלער רשימות, אָדער אַרײַנ-געטראָגען געוואָרען נישט ריכטיג.

* * *

פֿון מאָנטאָג דעם 26, ביז'ן 29. ה.ח. וועט די הויפּט קאָמיסיע פֿון 6 ביז 8 אין אָוונט אָנהויבען אָננעהמען קאַנ-דידאַטען-ליסטעס.

ווײַכטיגע השתדלות'ן פֿון ראַטמ. בערמאַן.

צוליב דעם, וואָס ס'דערנעהנטערען זיך די ימים נוראים האָט זיך ראַטמאַן י. י. בערמאַן בעוועגדעט אין די ענט-שפּרעכענדע אינסטיטוציעס אַז מ'זאָל די אַרעסטירטע אין די טורמעס און די קראַנקע אין שפּיטאָלען אויף יו״ט ער-לויבען אײַנצואָרדנען מנינים און אַרײַנ-צובעקומען כשר עסען. איצט האָט ער דערהאַלטען דערויף די ענטשפּרעכענדע ערלויבנישען.

דער מאַגיסטראַט האָט פֿעראָרדנעט, אַז די עלטערן פֿון די שילער, וואָס דאַרפֿען אָפּזיצען זייערע שטראָפֿען, זאָלען נישט שיקען די קינדער אין די שולען, זאָלען נישט אַרעסטירט ווערען אין די טעג פֿון ראש השנה ערב יו״כ, יו״כ די ערשטע און די לעצטע טעג סוכות. די דאָזיגע פֿעראָרדנונג איז בע-שטעטיגט געוואָרען דורך דער פּאָליצײַ-קאָמאַנדע און רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט.

ראַטמאַן בערמאַן האָט זיך אויך גע-ווענדעט אין מלוכה-אַמט פֿאַר אַרבײַטס-פֿערמיטלונג, אַרבײַטסלאָזען פֿאָנד און אינטערשטיצונגס-אַמט בײַם מאַגיסטראַט, אַז די קאָנטראָלעס, אויסצאָהלונגען און דאָס אויסגעבען טעלאָנעס זאָלען פֿאַר די יודען נישט פֿאָרקומען אין די אויס-גערעכענטע יו״ט-טעג.

די געזונדהײַטס-אָפּטהײלונג האָט פֿער-אָרדנעט, אַז אין די יו״ט-טעג זאָלען נישט געמאַכט ווערען קײַן צוואַנגס-דעזינפֿעקציעס בײַ יודען, און זײַ זאָ-לען נישט גענומען ווערען אין איזאָ-לאַציאָנס-הויז, אין די שטאָטישע שפּי-טאָלען זאָלען אָפּגעגעבען ווערען ספּע-ציעלע שטובען צום דאַווענען אין די יו״ט טעג און פֿאַר די קראַנקע זאָל צו-געלאָזט ווערען אַרײַנצוגעבען עסען 2 מאָל טעגליך.

די שטײַער-אָפּטהײלונג בײַם מאַגי-סטראַט האָט פֿעראָרדנעט, אַז די ליצי-טאַציעס, וואָס זענען בעשטימט געוואָ-רען אין די יו״ט טעג זאָלען נישט דורכגעפֿיהרט ווערען און ז'זאָלען בע-שטימט ווערען אַנדערע טערמינען.

אין דער מיליטערישער טורמע איז ערלויבט געוואָרען אַרײַנצוגעבען כשר עסען און אין די טורמעס אויף גדאַנ-סקי, טאַרגאָווע, קאָפּערניקאַ און אין דער אויסטאַרשונגס-טורמע אויף קי-לינסקי איז ערלויבט געוואָרען אַרײַנ-צוגעבען כשר עסען פֿאַר די אַרעס-טירטע און אײַנצואָרדנען פֿאַר זײַ מניגים צום דאַווענען.

אַ באַנדיטען-באַנדע פֿאַר'ן געריכט.
מיטגלידער פֿון דער באַנדע זענען געווען: גימנאַזיע-שילער און אַ רעיענט-בעאַמטער

(§) נעכטען האָט דאָס לאָדזער קרײַז-געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען אַ באַנדיטען-באַנדע פֿון 9 פּערזאָן, וועלכע האָבען אין משך פֿון לאַנגע חדשים אויסגעפֿיהרט אַ רײַהע רויב-אָנפֿאַלען מיט געוועהר אין די געגנד.

כאַראַקטעריסטיש איז, אַז דער אָנ-פֿיהרער פֿון דער באַנדע איז אַ גע-וועזענער העכערער בעאַמטער בײַ אַ לאָדזער רעיענט און 2 מיטגלידער פֿון דער באַנדע — שילער פֿון לאָדזער גימנאַזיעס.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זענען געזעסען: מיכאַל-מיעטשיסלאַוו סקאָוו-ראָנסקי (דער אָנפֿיהרער), וולאַדיסלאַוו שליוויניסקי, עדמונד וויגראַוויטש, הירגאָנים סאָפּין, טעאָפֿיל פּלאָווסקי און פּיאָטר וואַלצאָווסקי (בײַדע גימנאַזיע-שילער), סטעפֿאַן מאַזשינסקי, קאַזשי-מיעזש פּלאָווסקי און עדמונד קיצ-רזשינסקי.

פֿון די עדות ערקלערונגען האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די חבר'ה-לײַט האָ-בען געהאַט אַ גוט-אָרגאַניזירטע באַנדע מיט פּלענער-אויסאַרבײַטער, אַ טאַפּי-רער, אויפֿיהרער וכדומה.

פֿון דער פּאָליצײַ-אויסאָרשונג האָט מען אויך פֿעסטגעשטעלט, אַז די „לאַגערן" פֿון דער באַנדע האָבען זיך געפֿונען אויף פּיעטריקאָווער 17 אין קלאָזעט און אויף נאָך אַ רײַהע ערטער. דער זאַמעלפּונקט פֿון דער באַנדע איז גע-ווען אין דער 2-טער קראַנקען-קאַסע לעטשניצע (פּיעטריקאָווער 17), וואו ס'זענען פֿאָרגעקומען די בעראַטונגען.

אַלע בעשולדיגטע האָבען זיך נישט מודה-געווען אין דער שולד. דאָגעגען דער אָנפֿיהרער האָט זיך יאָ מודה-געווען.

נאָך דער רעדע פֿון פּראָקוראָר און אַ געריכטס-בעראַטונג, איז אַרויסגע-טראָגען געוואָרען דער אורטײל, לויט וועלכען עס זענען פֿערמשפּט געוואָרען:

סקאָווראָנסקי אויף 2 מיט אַ האַלב יאָהר שווערע טורמע און צו פֿערלירען די רעכט; שליוויניסקי — אַנדערהאַלבען יאָהר טורמע; סאָפּין — 1 יאָהר טורמע; פּלאָווסקי טעאָפֿיל — 3 יאָהר שווערע טירמע און צו פֿערלירען די רעכט; מאַזשינסקי — 1 יאָהר טורמע; פּלאָוו-סקי קאַזימיעזש 6 חדשים טורמע; [ווי-גראַוויטש, וואַלצאָווסקי און קיצרזשינ-סקי — זענען בעפֿרײַט געוואָרען.

די בעוועגליכע אויסשטעלונג אין „העלענאָוו".

(–) אין „העלענאָוו" איז איצט בע-עפֿענט געוואָרען די בעוועגליכע אויס-שטעלונג פֿון מוסטערען פֿון דער לאַנ-דעס אינדוסטריע. די דאָזיגע אויסשטע-לונג איז געגרינדעט געוואָרען מיט 2 יאָהר צוריק און האָט פֿאַר אַן'אויפֿגאַ-בע צו פֿיהרען אַ פּראָפּאַגאַנדע פֿאַר דער היימישער אינדוסטריע.

די ערשטע אויסשטעלונג איז געווען אין קאַטאָוויץ, דערנאָך אין קישענעוו (רומעניען), דאַן האָט די אויסשטעלונג געמאַכט אַ טורנע איבער פּוילען און איז אויך געווען אין שטאָקהאָלם. או-מעטום האָט די אויסשטעלונג געהאַט דעם גרעסטען ערפֿאָלג.

אין לאָדז מאַכט די אויסשטעלונג אַ זעהר אימפּאָזאַנטען אײַנדרוק. אַ ח״ק די שטענדיגע עקספּאָנאַרטען האָבען דאָס אויסגעשטעלט אַ גרויסע צאָהל לאָדזער גרויסע און קלענערע פֿירמען.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז אוי-סער די עקספּאָנענטען קומען פֿאַר אין פּאַרק זעהר פֿיל פֿערוויילונגס-אַטראַק-ציעס.

דאמבער פּאָליצײַ-קאָמענדאַנט זיך דערשאָסען
די טראַגישע ליבע.– געהיימנישפֿולער שאָס.

(–) אינ'ם שטעטעל דאָמביע (נעבען לאָסק, לאָדזער קרײַז) איז פֿאָרגעקומען אַ טראַגישער מאָרד און זעלבסטמאָרד.

דער קאָמענדאַנט פֿונ'ם אָרטיגען פּאָ-ליצײַ-פּאָסטען יוזעף וויקטאָרסקי האָט זיך געליבט אין דער טאָכטער פֿון אַ רײַכען גוט-בעזיצער סאַדאָווסקי.

מחמת די עלטערן פֿון דעם מיידעל האָבען נישט דערלאָזט צו דעם שידוך, האָט עמ'ך ערהערגעטען זיך אונטערגע-גנב'עט אונטערן פֿענסטער פֿון סאַדאָוו-סקי'ן און אַרײַנגעשאָסען מיט אַ רע-וואָלווער. פֿון דער קויל איז דאָס מיי-דעל געפֿאַלען אַ שווער פֿערוואונדעטע און מ'האָט זי געמוזט אָפּפֿיהרען קײַן לאָדז.

שפּעטער האָט מען אין זײַן וואוינונג געפֿונען ליגען אַ טויטען דעם קאָמענ-דאַנט וויקטאָרסקי. ער האָט זיך אַרײַנ-געשאָסען אַ קויל אין קאָפּ.

אַ לאָדזער יוד מיט 5 ווײַבער פֿאַר'ן לאַנדאַ-נער געריכט.

פֿון לאָנדאָן איז מען מודיע, אַז אין אָרטיגען קרימינאַל-געריכט איז בע-טראַכט געוואָרען דער פּראָצעס פֿון פּוי-לישען יוד מאַסקאָוויטש, 65 יאָהר אַלט, אַלס בעשולדיגטער אין האָבען גלײַכ-צײַטיג 5 ווײַבער, אין בעשולדיגונגס-אַקט ווערט געזאָגט, אַז מאַסקאָוויטש האָט צום ערשטען מאָל חתונה-גע-האַט אין יאָהר 1880. דאָס גע-ריכט האָט אויסגעהערט אַ רײַהע עדות וואָס האָבען בעשטעטיגט די בעשול-דיגונגען.

דער אורטײל איז אָפּגעלעגט-געוואָ-רען ביז וואַנען דער אַפּעלאַציאָנס-גע-ריכט וועט נישט פֿעסטשטעלען צי די יודישע חופּה וקדושין האָט אַ יורידישע בעדײַטונג. (י.ט.א.)

ראַדיאָ.
הײַנטיגער פּראָגראַם.
וואַרשאַ.

12.00 – צײַט-סיגנאַל, פּליה-מעטע-אָראָלאָגישער און האַנדעל-קאָמוניקאַט. אי-בער'ן פּראָגראַם.

15.00 – קאָמוניקאַטען.

17.15 – איבערזיכט איבער די נײַ-סטע ביכער.

18.35 – נאָכמיטאָג-קאָנצערט. מו-זיק, געזאַנג.

18.55 – פּרויען-ווינקעל.

19.10 – פּראָגראַמיסיע פֿון טאַנץ-מו-זיק פֿון „יאַסטראַנקאָמיא".

19.35 – פֿאָרשידענעס פֿון ל. לאַווינסקי.

20.00 – „מנטאַזשער-פֿאַלאַנצו".

20.30 – אָוונט-קאָנצערט.

22.00 – פּאָליצײַ-, פּליה-, מעטעאָ-ראָלאָגישע און האַנדעל-קאָמוניקאַטען.

לויה
פֿון ווישניאָווע-גורער רב.

(–) נעכטען פֿרימאָרגען איז נפֿטר-געוואָרען, דער ווישניאָווע-גור'ער רב הר' משה אהרן פֿויערמאַן.

פֿאַר דער לויה איז אין ראַבינאַט פֿאָרגעקומען אַ דין-תורה, בעת וועלכער דער ווישניאָווע-גור'ער שותף האָט זיך מתחייב געווען, אַז די אלמנה און די 7 קינדער וועלען בעקומען אויף פּרנסה.

די לויה איז פֿאָרגעקומען 4 נ. מ. ס'האָבען מספּיד געווען: דער סטרי-קאָווער רב הר' ראָזענשטײַן און דער בזשעזשינער רב.

דער ממלא מקום פֿון דעם נפֿטר-געוואָרענעם רב וועט זײַן הרב משה יהודה קירשענבוים.

פּוינ'ס „אינטערנאַט און פֿערמע אין העלענובעק".

אויף דער ערשטער זיצונג פֿון דער נײַער פֿערוואַלטונג פֿונ'ם „אינטערנאַט און פֿערמע אין העלענובעק" זענען די אַמטען פֿערטײלט געוואָרען אויפ'ן פֿאָל-גענדען אופֿן:

אַלס קוראַטאָר פֿון דער אַנשטאַלט איז געוועהלט געוואָרען ה' פּנחס גער-שאָווסקי, אַלס פֿאָרזיצער, ה' מ. ח. רומ-קאָווסקי — וויצע-פֿאָרזיצער; ה' ל. אָו-רזשאַן און מ. רײַכמאַן — קאַסיר; מ. סאַפּיר — סעקרעטאַר; נ. קאַראַמשינ-סקי — קאָנטראָלער; אַזוראַעליט, ווינרס, ב. לאַנדאַו, די אַלע בילדען צוזאַמען דאָס פּרעזידיום פֿון דער פֿערוואַלטונג.

אין דער ווירטשאַפֿטס-קאָמיסיע זע-נען געוועהלט געוואָרען די דאַמען: פֿײַ-ערטאָג, ליוושיץ, לאַנדאַו; אַפּראָוויזאַ-ציע קאָמיסיע: צאַלערמאַן, פּיקיעלניג; בעקליידונגס-קאָמיסיע: איציקסאָן, וואַ-סערמאַן; קאָמיסיע פֿאַר שול השגחה: קאַראַמשינסקא; פֿינאַנץ-קאָמיסיע: ו. האַלבערשטאַדט, ה. כוואַט, ב. זילבער-שטראָם, ב. לאַנדאַו, מ. רײַכמאַן, ל. אורזשאַן, ב. גערשאָווסקי, י. אַזוראַעליט, מ. סאַפּיר, צ. גינזבורג, מ. ח. רומקאָוו-סקי; פּעדאַגאָגישע קאָמיסיע: ל. אורז-שאַן, ש. לעוו; בוי-קאָמיסיע: ב. לאַנ-דאַו, ל. אורזשאַן, פּ. גערשאָווסקי.

בעריכט פֿון ציוניסטישען פֿרויען-קאָנגרעס אין באַזעל.

דער יודישער פֿרויען-פֿערבאַנד פֿאַר אונטערשטיצונג פֿון פֿרויען-אַרבײַט אין ארץ-ישראל אָרדענט אָן הײַנט, דאָנערשטאָג, 8 אַזייגער אין אָוונט אין לאָקאַל פֿון דער פֿרויען-גימנאַזיע (פּי-ראַמאָוויטש 7) אַ פֿערזאַמלונג, אויף וועלכער די דעלעגאַטין צום צוזאַמענ-פֿאָהר פֿון דער וועלטליכער ציוניס-טישער פֿרויען-אָרגאַניזאַציע („ווי.ז.א.") אין באַזעל, פֿר. רעזניק, וועט רעפֿערי-רען וועגען די פֿערהאַנדלונגען אויף דעם צוזאַמענפֿאָהר ווי אויך איהרע אײַנדריקען פֿון 15-טען ציוניסטישען קאָנגרעס. אין דער פֿערזאַמלונג וועט זיך אויך בעטײליגען דעפּ. א. לעווינ-סאָן, וועלכער וועט אויך איבערגעבען זײַנע אײַנדריקען פֿון צוזאַמענפֿאָהר.

האנדעל צווישען לאדז און נאהענטען מזרח

בעזוה פון גענעראל-קאנסול רעפ. הויזנער אין לאדז. — די נעכטיגע קאנפערענץ מיט פערטרעטער פון אינדוסטריעלער און סוחרים. — גוטע אויסזיכטען פון עקספארט פון לאדזער סחורות. — וואסערע ארטיקלען מען קאן אימפארטירען קיין לאדז פון נאהענטען מזרח.

ווי בעקאנט איז מיט א קורצער צייט צוריק דורך דער פוילישער רעגירונג בעשטימט געווארען אלס פוילישער גענעראל-קאנסול אין חיפה דער יודישער דעפוטאט הויזנער. פאר דעם איבערגעהן צו זיין אמט, האט דער נייער קאנסול אבגעהאלטען אין ווארשא א רייה קאנפערענצען מיט עקספארטערען און אינדוסטריעלער וועגען שאפען נייע און פארשטארקען די שוין עקזיסטירענדע האנדעלס-בעציהונגען מיט׳ן מזרח, בפרט מיט א״י, מעסאפאטאמיען און עגיפטען. צוליב דעם, וואס און שפיל קומט דא אין א געוויסער מאס די טעקסטיל-אינדוסטריע, וואס לאדז איז איין דעם אמשטארקסטען פערצונטעריסירט האט דעס. הויזנער לוית׳ן פארשלאג פון דעפ. ד״ר ראזענבלאט, וועלכער איז א מיטגליד פון דער פויליש-א״י האנדעלס-קאמער. איינגעארדנעט אין לאדז אזא קאנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער און עקס- און אימפארטערען.

נעכטען איז קאנסול רעפ. הויזנער בעקומען קיין לאדז און דער בעגלייטונג פון א פארשטעהער פון האנדעלס-מיניסטעריום ה׳ געפערט. 11 א זייגער איז אין עקספארטערען-פערבאנד פארגעקומען א קאנפערענץ, אין וועלכער האבען זיך צוו. אנד. בעטייליגט פערטרעטער: פון עקספארטערען-פערבאנד (לעוויאטאן) פון קריין-אינדוסטריעלער פערבאנד (מאפיושקי 5) קליין-פאבריקאנטען פערבאנד (זאכאדניא 68) נוה רים און פאבריקאנטען פעראיין (פעטרי קאווער 10) סוחרים פעראיין (פעטרי קאווער 73) פערטרעטער פון די אימפארטערען א. אנד.

קאנסול רעפ. הויזנער האט מיטגע-טיילט די פערזאמעלטע וועגען די פלענער פון דער רעגירונג און איהר בע-שלוס צו העלפען צו קומען אלע די וואס ווילען זיך פעראינטערעסירען מיט׳ן ענין פון עקספארט אויף מזרח, וועלכע האט גלענצענדע אויסזיכטען אויף עס-וויקלונג. וועגען דעם ענין האט זיך ע׳טוויקלט א לעבהאפטע דיסקוסיע אין וועלכער ס׳האבען זיך בעטייליגט ד״ר בידערמאן, ציטנער, פרעזעס שיק, באביאצקי, דיר. פאוולאווסקי, ה׳ לעווענשטיין, ד״ר זאקס, ד״ר ראזענבלאט, דיר. פון שייבלער און גראהמאן, דירעקטאר ארבאך א. א. לסוף איז בעשלאסען געווארען, אז די אלע אנוועזענדע פערבאנדען וועלען זיך פעראינטערעסירען מיט׳ן עקס- און אימפארט פון און קיין א״י אלס צענטער פונ׳ם מזרח און שיקען אהין מוסטער-פראבען פון דער היגער פראדוקציע. אויב די סחורות וועלען זיך ארויסווייזען פאר גאנגבארע, וועלען אין חיפה געעפענט ווערען קאנסיגנאציאנס-לאגערן פאר די היגע סחורות. קאנסול הויזנער האט נאך גע-געבען פערשידענע אינפארמאציעס און די קאנפערענץ איז געשלאסען געווא-רען.

צום סוף האט רעפ. הויזנער אויפ-גענומען די פרעסע-פארשטעהער און אנגעגעבען תשובות אויף א רייה גע-שטעלטע פראגען.

— וואס איז דער ציל פון אייער היינטיגען וויזיט אין לאדז?

— איך שטרעב צו שאפען און אנ-אזשירען דעם עקספארט און האנדעל צווישען פוילען פון איין זייט און פא-לעסטינא און סיריען פון דער אנדע-רער. וואס שייך לאדז האנדעלט זיך, פערשטעהט זיך, קודם כל וועגען טעק-סטיל סחורות, מיט וועלכע לאדז איז אזוי רייך.

— אויף וואס שטיצען זיך די פאר-אויסזעהונגען, אז די דאזיגע אקציע זאל האבען ערפאלג?

— איך האב גענומען אלס יסוד די רעזולטאטען פון די דארטיגע קאנסולען וועגען דעם געברויך פון פערשידענע סחורות אין וועגען זייער צאהל, וואס איז בנוגע עקספארטירט געווארען אין די דאזיגע לענדער.

— וואו פערקוקט זיך דאס האנדעלס-מיניסטעריום אויף דער דאזיגער אונ-טערנעהמונג?

— דאס האנדעלס-מיניסטעריום ווי אויך די גאנצע רעגירונג בעציהט זיך צו דעם דאזיגען ענין מיט דעם גרעס-טען ערנסט און אויפמערקזאמקייט און איז גרייט אין יעדען פרט צוצוהעלפען פאלעסטינא, איז לויט מיין מיינונג דאס ארט, וואו ס׳פעראייניגען זיך דריי קאנטינענטען און דעריבער איז דאס ארט עוסשפרעכענד און מסוגל צו ווע-רען דער צענטער פון האנדעל און עקספארט צווישען פוילען און דעם נאהענטען מזרח. דערביי האט פוילען מיט פאלעסטינא זייט׳ן יאהר 1925 א האנדעלס-אבמאך מיט די גרעסטע פרי-ווילעגיעס. די פויליש-פאלעסטינישע האנדעלס-קאמערן וועלען דערביי שפי-לען א גאר גרויסע ראל.

— וואו פערקוקט זיך די ריין-פויליש-שע אינדוסטריע אויף דעם אפזאץ-מארק אין נאהענטען מזרח דורך דער פערמיטלונג פון פאלעסטינע?

— זעהר גוט זיי אליין האבען זיך שוין געווענדעט וועגען דעם ענין, בע-ציהען זיך זעהר ערנסט צו דעם ענין און ווילען איהם רעאליזירען.

— וואו אזוי זאל פארקומען דער דאזיגער האנדעל?

— איך שטרעב דערצו, אז אין פא-לעסטינא זאל בעגרינדעט ווערען א האנדעלס-געזעלשאפט, וועלכע זאל עפענען קאנסיגנאציע-לאגערן וואו די פוילישע פראדוצענטען זאלען שיקען זייערע כוספירען אדער א געוויסען קוואנטום סחורות, די דאזיגע האנדעלס געזעלשאפט וועט זיך פערנעהמען מיט פערשפרייטען די דאזיגע סחורות אויפ׳ן גאנצען מזרח.

— וועלכע שטעלע איצט צו סחורות אין די מזרח-לענדער?

— ביז איצט האבען דארטען פער-כאפט דעם מארק ענגלאנד, פראנק-רייך און איטאליען. מיר האבען אבער דעם פארצוג, וואס די יודישע בע-פעלקערונג אין פאלעסטינא איז גע-וואוינט צו איינער פראדוקציע און צו אונזערע בעדינגונגען, דעריבער האבען מיר אלע אויסזיכטען, אז די פוי-לישע אינדוסטריע זאל מיט ערפאלג קאנקורירען מיט די דערמאהנטע לענ-דער. א צווייטער ענין, מיט וועלכען איך וועל מיך נישט גאר אינטערעסי-רען, גאר אויך זיך בעמיהען ארויסצו-פיהרען איז דער אימפארט קיין פוי-לען פון נאהענטען מזרח; פאלעסטינא, סיריען, עגיפטען א. א. וו. דער דא-זיגער אימפארט שטעלט זיך פאר אין זעהר קליינע ציפערען, לויט מיין מיי-נונג וועט זיך אייגנעבען מיט ערפאלג צו פיהרען פון פוילען קינסטליכע בע-מיסטיגונג, טאטאש א. א. וו. דערפאר דארפען מיר זעהען, אז מ׳זאל גע-פינען ווערען אין פאלעסטינא בוים-וואל און טאבאק, אזוי האט מיר דער פרעזעס פון לאדזער עקספארטערן פער-באנד ה׳ בידערמאן ערקלערט, אז דער ארץ-ישראל׳דיגער בוימוואל איז זעהר פאסענד פאר דער לאדזער אינדוסטריע. איבערהויפט איז די אקציע פון פוי-ליש-פאלעסטינישע האנדעלס-בעציהונגען ביי מיר פערבונדען מיט די קאלאניזאציע-מעגליכקייטען אין ארץ-ישראל, פאר דער מלחמה האבען פון דעם איצטיגען שטח פון פוילען, אויס-עמיגרירט 100 טויזענד יודען. איצט זענען אלע טויערן געשלאסען, ארץ-ישראל דארף ווערען דער עמיגראציע-ווענטיל.

— צי זענט איהר צופרידען מיט אייער קאנפערענץ אין לאדז.

— יא, זעהר צופרידען, איך זעה די פולשטענדיגע פערשטענדיגונג פאר מיינע פלענער און פראיעקטען. די דא-זיגע היינטיגע קאנפערענץ האב איך צו פערדאנקען דעם ד״ר ראזענבלאט, וועלכע האט זי ארגאניזירט און מיט-געהאלפען צו איהר ערפאלג.

„פראסטיטוציע".

פארלעזונג פון חיעניאווא-דלוגאשאווסקי.

היינט, 8 אווענד, קומט פאר אין פילהארמאניע זאל א פארלעזונג פון דעם בעקאנטען פובליציסט און רע-דאקטאר ש. חיעניאווא-דלוגאשאווסקי, א.ד.ט: „פראסטיטוציע".

אונטער די רעדער פון צוג.

(§) אויפ׳ן לאדז-קאלישער וואקזאל איז ארונטערגעפאלען אונטער א צוג דער 40-יעהריגער זיגמונד גלעזער (אגראדאווע 26.

אין א שווערען צושטאנד האט מען דעם פערוואונדעטען אבגעפיהרט אין שפיטאל.

וואהל-קאמוניקאט.

וואהל מיטינג פון דער אגודה.

דער פעראייניגטער וואהל-קאמיטעט ביי אגודת „שלומי אמוני ישראל" האט דינסטאג אין אווענט איינגעארדנעט א גרויסען וואהל מיטינג.

נאכ׳ן בעקענען די פערזאמעלטע מיט די אויפגאבען פון די ארטאדאק-סישע ראטמענער, איז אנגענומען גע-ווארען א רעזאלוציע צו שטימען פאר דער ליסטע פון פעראייניגטען ארטא-דאקסישען וואהל-קאמיטעט ביי אגודת שלומי אמוני ישראל.

וואהל-מיטינג פון ארטאדאק-סישע פרויען.

נעכטען אווענד איז אין „קאלאסע-אום" פארגעקומען א פרויען-וואהל-מי-טינג איינגעארדנעט דורכ׳ן פעראייניג-טען ארטאדאקסישען וואהל-קאמיטעט ביי אגודת „שלומי אמוני ישראל".

נאך איניגע רעפעראטען איז אנגע-נומען געווארען א רעזאלוציע צו שטי-מען ביי די שטאדט-ראט-וואהלען נאר פאר דער ליסטע פונ׳ם פעראייניגטען ארטאדאקסישען וואהל-קאמיטעט ביי אגודת „שלומי אמוני ישראל".

Dr. 297

L. Szyfman

זשעלאזנא 3 טעל. 6-72

צוריקגעקעהרט

נעהמט אויך אן אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11

טראגישער זעלבסטמארד פון א יודישען בחור

(:) די עפידעמיע פון זעלבסטמארדען הערט נישט אויף. נעכטען איז אויף א שרעקליכען אופן בעגאנגען זעלבסט-מארד דער 22 יעהריגער יודישער יונגערמאן רפאל נייבערג, מיר דער-וויסען זיך וועגען דעם פאלגענדע פרטים.

נייבערג איז ערשט נישט לאנג צוריקגעקומען פון מיליטער-דינסט און האט אנגעהויבען צו ארבייטען ביי זיין פאטער אין שניידער-ווארשטאט. מיט עטליכע טעג צוריק האט ער חתנה געהאט מיט א נ׳אזארקאווער מיידעל ביילה גרינפעלד און איינציגען האט שוין געזאלט פארקומען די חתונה.

דערווייל האט ביילה גרינפעלד זיך בעקענט מיט אנ׳אנדער יונגערמאן און האט איבערגעריסען מיט נייבערג׳ן.

דער פערליבטער יונגערמאן האט זיך דאס שטארק צום הארצען גענומען און איז אריינגעפאלען אין א מרה-שחורה, בהערגעכטען זענען די שטוב-מענשען אוועק אין גאס און אין שטוב איז פערבליבען רפאל, ווען די הויז-מענשען זענען צוריק אהיימגעקומען האבען זיי געטראפען די טיר פער-שלאסען און פון שטוב האט געדרונגען אין קארידאר ארויס א שטראם בלוט, דורך א פענסטער איז מען אריין אין צימער און פאר די אויגען פון די אנוועזענדע האט זיך פארגעשטעלט א שרעקליך בילד, אויף א שטוהל איז געזעסען א פויטער רפאל נייבערג מיט א כמעט אבגעשניטענעם קאפ.

די שוועסטער פון זעלבסטמערדער, האט, דערזעהענדיג דאס, בעקומען א נערווען אטאק.

די פאליציי האט אדורכגעפיהרט א נ׳אויספארשונג און נעכטען איז פארגע-קומען די לויה פון זעלבסטמערדער.

דער שרעקליכער זעלבסטמארד האט געמאכט א געוואלדיגען רושם אויף די יודישע איינוואוינער פון אזארקאוו.

זשיראַרדאָוו לעבט אויף.

(ס) צוליב דעם, וואס די זשיראר-דאווער פאבריקען האבען געשלאסען גרויסע פערקויפס-אבמאכען מיט א רייה ענגלישע פירמעס, האט מען אין די זשיראַרדאווער פאבריקען אנגעהויבען פערשידענע אינוועסטיציע-ארבייטען.

צו דער ארבייט וועלען איצט צוגע-נומען ווערען 500 ארבייטער.

!!! איבעראשענד נייעס !!!

קויפט נישט קיין קאסמעטיק, בעפאר איהר וועט נישט בעזוכען

די גוט-בעקאנטע און רעעלע

פערפומעריע

וועלכע איז פערזעהען צו די בעפארשטעהענד ימים-טובים מיט א רייכען אויסוואהל פון די נייעסטע פערפומען,

טואלעט-זייפען, קרעמען,

קעלנישע און בלומען-וואסער, פודער קאטי און הוביגאן א. א.

אלעס צו די אויסערסט רעדוצירטע נאך נישט געהערטע פרייזען.

פודער קאטי נור 2,70 א שאכטעל

פאר אנגראסיסטען — ראבאט!

פאר רעעלע סחורה ווערט גאראנטירט.

Perfumerja DRUKIER

11 ZAWADZKA 11

ווידער א פערטוישט קבר אויפ׳ן לאדזער בית-עולם.

(—) נעכטען איז צו אונז אין רע-דאקציע געקומען דער ראדאמער איינ-וואוינער ה׳ ישראל האך (וואוינט אין ראדאם אויף פאדוואלנע 2) און דער-צעהלט פאלגענדעס:

אין יאהר 1925 (ט׳ שבט) איז אין לאדז געשטארבען זיין ברודער לייבעל האך און איז דא געקומען צו קבורה.

נעכטען, ווען ה׳ ישראל האך איז געקומען צו זיין ברודער אויפ׳ן קבר מיט דער דעה צו שטעלען א מצבה, האט מען איהם אין קאנצעלאריע פון בית עולם אויסגעגעבען, אז דער קבר פון זיין ברודער געפינט זיך אין דער 10-טער גאס, 4. קווארטיר, רעכטס. נומער 287.

ווי ערשינט איז אבער געווארען ה׳ האך, ווען ער איז צוגעקומען צום קבר אין דערזעהן, אז עס שטעהט שוין א מצבה מיט דער אויפשריפט: פייוועל-שרגא, בן מנחם.

ה׳ האך איז אוועק צוריק אין קאנ-צעלאריע און געפרעגט וועגען דער מצבה פון דעם פרעמדען קבר.

דארט האט איהם דער אינטענדענט פון בית עולם געענטפערט: „ברענגט אייער מצבה, וועט מען די מצבה ארויפנעהמען".

אלזא—נאך א מאל פון דער סקאנדא-ליעזער אורדנונג אויפ׳ן לאדזער בית החיים.

גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה!!

(אויפרוף)

היינט איז דער בלימעל-טאג פון פעראיין „לינת אורחים" איינע פון די וויכטיגסטע אינסטיטוציעס, וואס לאדז פערמאגט, צום ערשטען מאל זייט 15 יאהר ווענדעט זיך „לינת אורחים" צו דער עפענטליכקייט, דער „לינת אורחים" ערפילט ביז היינט זיין גע-זעלשאפטליכע און הומאניטארע טע-טיגקייט אהנע סובסידיעס אהן בלימעל-טעג אהן פערוויילונגען און טעאטער-פארשטעלונגען נאר מיט אייגענע מיט-לען. היינט געפינט זיך „לינת אורחים" אין א זעהר קריטישער לאגע און מיר ווענדען זיך צו אייך לאדזער יודען מיט דעם אויפרוף, אין אייערע הענד איבערגעבען מיר דעם גורל פון אונ-זער אינסטיטוציע, ערפילט אייער פליכט, אונטערשטיצט איהם, זאל קיי-נער נישט פארביי געהן גלייכגילטיג פאר אונזערע מארלען אין טישלעך, נאר שפענדען, וואס מעהר און מיט אייערע שפענדען גיט איהר די מעג-ליכקייט דעם „לינת אורחים" ווייטער צו עקזיסטירען און די טויזענדער בכבוד׳ע אורחים פון אלע קלאסען פון דער יודישער בעפעלקערונג צו האבען זייער נאכטלעגער, פריהשטיק און אווענד-ברויט אומזיסט. געדענקט ווי גרויס עס איז די מצוה פון הכנסת אורחים און אונטערשטיצט היינט אונ-זער בלימעל-טאג.

פערוואלטונג פון „לינת אורחים".

אנ'אדעסער יודישער בחור

וואס איז געווארען איינער פון די גרעסטע העלדען אין דער אמעריקאנער ארמעע.

2.

הינטער איהם האט די אינפאנטעריע פון די רעבעלען געהאלטען אין איין שיסען. אייניגע וויי האבען זיך אויך אפגעטראגען די ארטילעריסטען און געלאזען די קאנאנען אויף גאט'ס באראט. בלויז צוויי מענשען זענען פארבליבען אויף זייערע פאסטענס רוהיג. דאס זענען געווען סאם דרעבען און זיין חבר דזשעק ציממערמאן, א צווייטער יוד. ווי ציממערמאן האט ער זיך געבעטען ביי דרעבענער, אז ער זאל חס ושלום אויף זיין לעבען און אויך ענטלויפען, אבער דרעבען האט איהם גאר נישט בעגעטפערט, נאר איז זיך געזעסען רוהיג ביי זיין מאשין-ביקס, געדרעהט זי פון אלע זייטען און בעשאסען די פעדעראליסטען מיט א האגעל פון קוילען. אפגעטראגען האט ער זיך ערשט דאן ווען ער האט דערזעהן, אז עס וועט איהם שוין זיין אוממעגליך ארויסציהאלטען געגען שונא. ערשט דעמאלט האט ער זיך מיט דער מאשין-ביקס ארויפגעכאפט אויף א פערד, פון וועלכען דער רייטער איז געווען ארונטערגעפאלען. און נאך מיטנעמענדיג א פארוואונדעטען קאמעראד, איז ער געפלויגען מיט'ן פערד אין ווילדען גאלאפ. ביז ער איז אנגעקומען אויף א פלאץ צוואנציג מייל ווייטער, וואו ער האט געוואוסט, אז ער איז זיכער.

שפעטער, ווען די רעבעלישע ארמיי איז רעארגאניזירט געווארען, האט קאמפא געמאכט דרעבענ'ען פאר א קאפיטאן. און נאך עטליכע שלאכטען, וועלכע זענען ווידער אוועק שלעכט פאר די רעבעלען, האט קאמפא חושד געווען די אמעריקאנער, וואס זענען געווען אין זיין ארמיי, אז זיי האבען איהם פערראטען. נאר בעזונדערס האט ער חושד געווען דרעבענ'ען, דזשעק ציממערמאן, און א דריטען מיט'ן נאמען טריטי רימשאמאן. אלע דריי זענען איינגעשפארט געווארען אין געפענגעניש איבער נאכט און אויף מארגען אין דער פריה האט מען זיי געזאלט דערשיסען. אבער שיסען האט מען זיי געוואלט נישט אויס'ן אויבערפערמאנסען חשד, נאר אויף א כלומרשטער קלאגע, אז דרעבען האט פארגוואלטיגט א מעקסיקאנער פרוי.

די אנדערע צוויי זענען געשטאנען און האבען געציטערט, אבער סאמועל דרעבען איז זיך געשטאנען רוהיג. פלוצים האט ער א זאג געטאן צום גענעראל קאמפא:

— אויב עס איז אמת, אז איך האב פארגוואלטיגט א מעקסיקאנערין, קומט מיך טאקע צו שיסען, אבער פארוואס דארף מען שיסען די אנדערע צוויי? וואס האבען זיי געטאן?

קאמפא האט געבורטשעט און געשאלטען אלע אמעריקאנער. און שוין האט געזאלט קומען די קאמאנדע מען זאל אפפייערן די שאסען, ווען עטליכע פון קאמפא'ס אפיצירען זענען פלוצים צוגעקומען און איהם געסטראשעט, אז אויב די דריי וועלען געשאסען ווערען, וועלען זיי טעטען איהם, קאמפא'ן, און איהם פיהרען פאר די העכסטע גענעראלען סאלאזאר און אראסקא אז, א הם פארקלאגען. דאס האט געווירקט און אנשטאט צו געבען דעם בעפעהל אויף שיסען, האט איצט קאמפא געהייסען דרעבענ'ען זיך אפטראגען, ווייל ער וויל איהם מעהר נישט האבען אין זיין ארמיי. ווען דרעבען האט זיך אויפגעזעצט אויף זיין פערד, זענען פינף אנדערע אפיצירען צוגעשפרונגען צו איהם און אלע זעקס האבען זיך גע-לאזט רייטען קיין בערמאכלא, וואו זיי האבען געוואוסט, אז דארטען דארף זיין גענעראל אראסקא. נאך צוויי טעג רייטען אין ווילדען בערג-לאנד, זענען זיי ארומגערינגעלט געווארען פון די פעדעראליסטישע טרופען. דא האט ווידער דרעבען ארויסגעוויזען אומגעהויערע גבורות, וואס האט אלעמען געראטעוועט.

יענער אויפשטאנד איז אונטערדריקט געווארען, און דרעבען, וועלכער האט גוט געקענט דאס לאנד, האט זיך ארויסגעכאפט פון מעקסיקא, בעזעצט זיך אין על פאזא, וואו ער האט זיך גענומען צו געשעפטען און געמאכט א היבש פארמעגען.

ער האט ערקלערט זיינע חברים, אז מעהר וועט ער קיין סאלדאט נישט זיין. און פונדעסטוועגען ווען ווילא איז בעפאלען אן אמעריקאנער דארף און אויסגעקוילעט עטליכע און צוואנציג מענשען, און פרעזידענט ווילסאן האט געשיקט גענעראל פוירשינג אריבער דער מעקסיקאנער גרענעץ נאכיאגען דעם באנדיט — ווער האט זיך געפונען אין די פאדערשטע רייהען פון גענעראל פוירשינג'ס ארמיי? ווידער אונזער סעמועל דרעבען!

ווען די עקספעדיציע איז צוריק געקומען, האט זיך דרעבען ווידער גענומען צו געשעפטען. אבער ווען אמעריקא איז אריין אין וועלט-קריג, האט ער זיך פארשריבען אין דער אמעריקאנער ארמיי. ווי קאפיטאן אראשער ערקלערט, האט דרעבען געקענט אנקומען אין דער אמעריקאנער ארמיי אלס אפיציער. ער האט עס אבער נישט געוואלט, נאר איז אנגעקומען ווי א פריוואטער סאלדאט און איז באלד געמאכט געווארען פאר א סערזשאנט. אין וועלט-קריג האט ער בעוויזען אזעלכע גבורות, אז ער האט געקראגען מעדאלען פון אלע מאכטען.

נאכ'ן וואפענשטילשטאנד האט ער געבעטען גענעראל פוירשינג מען זאל איהם בעפרייען. זיין בקשה איז גלייך נאכגעגעבען געווארען. ער האט זיך אומגעקערט קיין אמעריקא, וואו ער האט זיך ווידער גענומען צו געשעפטען. און מיט עטליכע יאהר צוריק, בעת ער האט זיך געפונען אין האליוואוד, איז ער פלוצים קראנק געווארען און א טאג שפעטער איז ער שוין געווען טויט.

נעמט נדר און מאכט פליטה.

א בטל-בית'על, וואס נימט זיך אן פאר א בחור און לאזט זיך רעדען שדוכים מיט עטליכע כלות אויף א מאל.

אין ווילנא ווערט איצט א סך גערעדט וועגען א מיניגער אפערע פון א יונגעמאנטשיק, וועלכער האט בעוויזען שדכענען זיך צו א פאר ווילנער כלות אין איין צייט און צו לעבען אויף זייער ביידעס חשבון און אויך האט ער ביידע אנגעפייפט און געלט געווארען פון שטאט.

די געשיכטע איז פאלגענדע:

פריהלינג צייט איז אראפגעקומען קיין ווילנא אן עלעגאנטער יונגערמאן, וועלכער האט זיך פאר אלעמען פארגעשטעלט אלס איינער פעטוכאווסקי פון ערגעץ פויליש, דייטש און זיך אנגעגעבען, אז ער שטאמט פון גאליציען.

פעטוכאווסקי פלעגט אלעמען זאגען, אז ער איז א פערטרעטער פון א גאליציאנער האנדעלס-פירמע און פארדינט זעהר שעהן און ער וואלט דאריבער געוואלט פון א שידוך מיט א ווילנער מיידעל.

פערשטעהט זיך, אז ביי דעם מין יפה האט פ. געהאט א גרויסען ערפאלג.

איינמאל האט ער זיך בעקענט מיט צוויי פריילינס ג. און ל, (זייערע פאמיליעס קאנען מיר צוליב פערשטענדליכע טעמים נישט פעראפענטליכען). פריהער האט ער פערפיהרט א ליבע מיט פריילין ג. אנגעהויבען אריינצוקומען צו איהר טאג-טעגליך און געווארען ביי איהר א בן-בית ביז ער האט זיך ערקלערט אין ליבע און געווארען איהר חתן.

ביני לביני האט ער זיך אנגעהויבען בעקלאגען פאר דער כלה, אז די געשעפטען האבען זיך ביי איהם פערפלאנטערט און ער דארף האבען גלייך א געוויסע געלד-סומע. די כלה האט פאר איהם די סומע אויסגע'פועל'ט ביי איהר פאטער.

פלוצלונג האבען אבער אנגעהויבען דערגעהען צו דער כלה קלאנגען, אז איהר חתן שטעהט אויך אין אינטימע בעציהונגען מיט איהר חבר'טע ל. פריילין ג. האט אנגעהויבען דעם חתן נאכשפאצירען, און טאקע פעסטגעשטעלט, אז ער פערברענגט ביי איהר יענע אווענדען, ווען ער קומט נישט צו איהר צוליב דעם, ווייל ווי ער זאגט איהר, איז ער ערגיץ פערנומען.

דאס כלה-מיידעל איז געווארען אייפערזיכטיג און בעשלאסען איבערצוריידען מיט דער חבר'טע, ווי גרויס איז אבער געווען איהר איבעראשונג ווען די לעצטע האט איהר ערקלערט, אז פ. איז נאר איהר חתן און אז בקרוב וועט זיין צווישען זיי א חתונה און אז אויך ביי איהר פאטער האט ער שוין גענומען על חשבון נדן 150 דאלאר.

...האט דאן דערצעהלט דער חברטע, אז אויך מיט איהר קלייבט ער זיך נעהן חתונה צו האבען און האט אויך גענומען געלד.

ביידע מיידלעך האבען דאן בעשלאסען צו דערגעהן ווער איז טאקי אין אמת'ן פעטוכאווסקי.

איינער פון זיי האט ארויסגעצויגען איינמאל ביי איהם פון פידזשאק זיין פאס און ווי גרויס איז געווען זייער איבעראשונג ווען זיי האבען זיך פון פאס דערוואוסט, אז פ. איז נאר א באווייבטער. פערשטעהט זיך, אז ס'האט זיך פאראכט א געדיכטע קאשע, פ. האט געבעטען נישט מאכען קיין סקאנדאל און צוגעזאגט ביידע כלות זייערע אפצוגעבען דאס געלד, וואס ער האט ביי זיי גענומען.

אויף מארגען איז שוין אבער פ. ערגיץ פערשוואונדען געווארען פון ווילנא.

רעגאליזאציע פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

ווילנא. די טעג איז ענדליך אפיציעל לעגאליזירט געווארען פון דער וואיעוואדישער מאכט „די געזעלשאפט פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט" אין ווילנא. דער בעשטעטיגטער סטאטוט פון דער געזעלשאפט נעמט ארום אלע ארבייטס-צווייגען פון דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

אין צוזאמענהאנג מיט דער לעגאליזאציע האט די אגיטירונג פון דער „געזעלשאפט" בעשלאסען אנהויבען א ברייטע אקציע אויף צו ווערבירען מיטגלידער סיי פון איינצעלנע פערזאנען, סיי פון געזעלשאפטען און ארגאניזאציעס, וועלכע קאנען אויך זיין מיטגלידער.

איינע פון די אנגעווייטאגסטע פראגען פאר דעם אינסטיטוט ביי דעם הייגטיגען טאג איז די פראגע פון אן אייגענעם בנין, לכל-הפחות-פון א מעהר-ווייניגער צוגעפאסטען לאקאל. דער וואוקס פון אינסטיטוט איז געגאנגען אין אזא שנעלען טעמפ, אז די פאר צימערן (אין דעם בנין פון צב"ק), וואו דער אינסטיטוט געפינט זיך, זענען שוין לאנג נישט אים שטאנד אריינצונעמען די שוין אנגעזאמעלטע מאטעריאלען. עס זענען שוין איצט נויטיג ווייניגסטענס 8 צימערן פאר די פערשידענע סעקציעס פון דעם אינסטיטוט, פאר דער ביבליאגראפישער צענטראלע, פאר דעם ארכיוו, פאר דער ביבליאטעק, וועלכע האט צווישען איהרע טויזענדער בענדער מאסען אזעלכע ביכער, וואס זענען אין קיין שום אנדערער ביבליאטעק אין ווילנא נישט בנמצא. א בעזונדערע נויטווענדיגקייט פילט זיך אין צימערן פאר די יעניגע, וואס ווענדען זיך אין אינסטיטוט וועגען בעארבייטען פערשידענע מאטעריאלען, אדער ווענען בעקענען זיך מיט די אדער יענע זעלטענע אויסגאבען-צייטשריפטען און ביכער. עס איז אלזא א חוב אויף דער היגער יודישער געזעלשאפט מיטצוהעלפען מיט אלע כחות אויפצובויען און צו בעפעסטיגען דעם שיינעם און צוקונפטרייכען בנין פון דער יודישער וויסענשאפט און דער יודישער קולטור.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז-און לונגען-קראנקהייטען.

קאנסטאנטינאווסקא 3 טעלעפאן 87-81

פארקשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אן אין לאזשענסקע זגארזשער 27 פון 10—11 און נ.מ. פון 2—5

צו סליחות.

(פאלקסטימליך-הומאריסטיש)

מיין מוהמע שיינע קריינדעלע, זאל זיך מיהען, האט געהאט צווייערליי סליחות: גרויסע סליחות מיט תחינות צופריער און מיט תחינות דערנאך, א שטייגער, ווי די ערשטע-סליחות, זכור-ברית און שלש-עשרה מדות און קליינע סליחות — פראסטע, קליינטשיגע, קיי און שפיי, א קליין תחינה'לע, א פאר ווערטער און אויס...

און כאטש מיין מוהמע שיינע קריינדעלע, זאל זיך מיהען, איז נישט געווען פון די היינטיגע ווייבער, וואס א גאנץ-געהענדיג יאהר נעהמען זיי קיין יודיש ווארט נישט אין מויל אריין, נאר זי האט נישט פערשטאנען, ווי אנ'עהרליכער יוד דריי מאל אין טאג צו דאווענען, האט זי דאך, צו די קליינע סליחות, דעם פעטער הערשעלע, א געטער בעטער זאל ער זיין, דורכגעלאזט:

— אנ'אלטער, געבראכטער מאן — פלעגט זי זאגען — זאל ער זיך געביך אויסרוהען אין ווארימען בעט... איבעריגענ'ס, א מאנספערשוין האט אייביג א וועג צו צוקומען צום רבונו של עולם. דערפאר אבער זיך האט זי נישט פערשוינט; ס'האט גענומען דויערן און בליצען, איז זי אויפגעשטאנען מיט'ן טאג צו גלייך און געגאנגען צו סליחות.

ס'זאגט זיך נאר אזוי לייכט: „אויפגעשטאנען מיט'ן טאג צו גלייך" — און א גאנצע נאכט צופריהער האט זי דען געקענט שלאפען? אז זי האט פסדר געציטערט, זי זאל חס ושלום, נישט פערשלאפען והאט זי יעדע נאכט נאכ'ן קריאת-שמע-לייענען געזאגט דעם פסוק:

— עורה כבודי, עורה הנבל וכנור, אעירה שחר — איך, דיין דינסטמויד, שיינע קריינדעלע בת יאכעט מלכה, זאל אויפשטעהן מארגען, אם ירצה השם, [illegible] אין דער פריה...

בעזונדער'ס איז זי אריינגעגאנגען צום שכנ'טע, צו לוטשעק'ן, ער זאל דארט ערגיץ ארום פליהען און זי האט איהם געבעטען, אז ער, ער הויבט זיך דאך פריה אויף, זאל ער זי אויפוועקען...

דער כפרה'ניק, וואס האט ער דען געוואוסט? — מ'האט איהם געבעטען אויפצוועקען, האט ער פריער אויך שוין נישט געקענט איינשלאפען און כדי פטור צו ווערען אנ'עזל פון קאפ, האט'ר דריי ביינאכט אנגעקלאפט אין לאדען:

— הערשלאווקע, ווסטייטשע, באָ יודש סליכיאן — דאס האט ער געמיינט צו זאגען, אז די מוהמע זאל שוין אויפשטעהן, ווייל מ'געהט שוין צו סליחות...

האט זי זיך אנגעטון די ווארימע שטעקלאטשען, אנגעצונדען דעם לאמטערן, איינגעוויקעלט זיך אין טערקישען שאל און פאר'ן אוועקגעהן האט זי דעם פעטער הערשעלע, א גוטער מליץ זאל ער זיין, ווארום צוגעדעקט...

נאך איהר אוועקגעהן איז דעם פעטער הערשעלע געווען מארקאטנע אליין צו ליגען אין דער לעדיגער שטוב, האט'ר זיך אפגעגאסען נעגעל-וואסער, אנגעצונדען דאס איבעריגע לעמפעל און זיך ארומגעסנאוועט אין דער שטוב און געטראכט:

— זאהטשע, אלטער נאר, כ'וואלט דאס קיינמאל נישט געגלייבט, אז אהן א יודענע זאל זיין אזוי מארקאטנע אויף דער נשמה...

פון די סליחות איז די מוהמע אהיים-געקומען מיט אויסגעווייטע אויגען. האט זי דער פעטער הערשעלע באגעגענט מיט:

— א גוט מארגען, שיינע קריינדעלע, זאלסט דיר האבען אלדאס גוט'ס אויסגעבעטען...

די מוהמע איז אבער געווען בייז און אויפגערעגט, וואס דער פעטער הערשעלע דרעהט זיך, אין די פארכטיגע טעג ארום, אזוי, ווי אין די טעג פון א גאנץ יאהר, האט זי איהם בלויז געגעבען א שאקעל מיט'ן קאפ:

— אוי, הערשעלע, הערשעלע, דו ווילסט גארנישט געדענקען אין יום-הדין!

— פארוואס געדענק איך נישט, שיינע קריינדעלע?!...

— כ'בעט דיך, דו האסט שוין געדאווענט, געזאגט א יודיש ווארט אפילו, וואס דו דרעהסט זיך אזוי ארום?

— ווער האט געוואלט אפשאבען די ערפעל און צושטעלען דעם בארשט, אז דו ביזט געווען אין שוהל?... (מיין פעטער הערשעלע, א גוטער מליץ זאל ער זיין, האט ליב געהאט אנגעבייסען ערפעל מיט קנאבעל בארשט.)

דא האט שוין די מוהמע נישט אויסגעהאלטען און צעטאחרען בריט מיט די הענד:

— וואס זאל איך דיר זאגען, הערשעלע, ביזט דאך נאך ערגער פון אנ'עשו, א כפרה זאל ער ווערען — אנ'עשו אז ער הויבט זיך אויף פוצט ער זיך אויך אפ'צלמ'ען. און דיר ליגט נאר אין זין די אכילה!

מיט'ן שרייען אליין האט אבער מיין מוהמע נישט יוצא געווען—פאר מורא, אז דער פעטער זאל זיך נישט האבען פערזינדיגט, האט זי גענומען אויף זיך דעם היינטיגען טאג איינגאנצען אפצופאסטען און דער פעטער איז ארומגעגאנגען א גאנצען טאג מיט אראפגעלאזטע נאז און געמוטשעט זיך אין דער בארד אריין:

— אוי די ווייבער, די ווייבער: זענען זיי נישטא, איז מארקאטנע אויף דער נשמה, זענען זיי יא דא—איז נאך ערגער, ס'איז רעכט, ווי מ'זאגט: — „שלעכט דערמיט—ערגער דערמיט".

יוסף וועלקאוויטש.

לעמבערגער יונגערמאַן האָט חתונה מיט זיין שוועסטער אין ניו-יאָרק.

מערקווירדיגער לעבענס-וועג פון אַ לעמבערגער יתום

אין לעמבערגער יודישען פּרעסע האָט זיך מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק אַרומ-געוואַלגערט אַ יתום, וואָס איז באַקאַנט געווען מיט'ן נאָמען אָסקאַר. דער דאָזיגער יתום איז דאַמאָלס אַלט געווען 19 יאָהר און איז אויפגעצויגען געוואָרען פון אַ אָרימער יודישער משפחה.

קיינער האָט נישט געוואוסט, ווער עס זיינען געווען אָסקאַר'ס עלטערן, אַ חוץ דאָס אַלטע אָרימע יודישע פּאָר-פאָלק, וואָס האָבען איהם אַדאָפּטירט אַלס זוהן.

אָסקאַר האָט קיין מלאכה נישט גע-לערנט און ווען ער איז עלטער גע-וואָרען האָט ער נישט געקאָנט פערדי-נען. פּלוצלינג האָט ער זיך דערוואוסט, אַז ער איז אַ נישט-געזעצליכער זוהן פון אַ רייכען סוחר אין אַמעריקאַ. זיין פאָטער איז אַמאָל געווען אַ טוריסט אין לעמבערג און זיין מוטער אַ דינסט-מיידעל. זיין מוטער איז געשטאָרבען אַ פּאָר חדשים נאָכ'ן, ווי אָסקאַר איז געבוירען געוואָרען. זיין פאָטער איז דאַן אַוועק קיין ניו-יאָרק, וואו ער איז רייך געוואָרען, האָט חתונה גע-האַט און האָט שוין אַ דערוואַקסענע טאָכטער.

אָסקאַר האָט דעריבער געוואָלט פאָר-פאָרען פריי אַוועק קיין אַמעריקאַ, כדי צו קומען צו זיין פאָטער. אַזוי ווי ער האָט נישט געהאַט די נויטיגע דאָקו-מענטען האָט ער באַשלאָסען זיך צו שמוגלען. ווי נעמט מען אָבער דאָס ביסעל געלד, וואָס מען דאַרף האָבען אַפילו אויף צו שמוגלען זיך קיין אַמע-ריקאַ? אָסקאַר איז געפאַלען אויף אַ המצאה. ער איז אַריין אין אַ לעמבער-גער קאַפע-הויז אַלס בעהילף-קעלנער און האָט זיך אין משך פון אַ יאָהר צו-גזיגעזאַמעלט אַ ביסעל געלד און זיך געלאָזט אין וועג אַריין.

אַ פּאַספּאָרט האָט ער בעקומען קיין דייטשלאַנד. ער איז אַוועק קיין האַמ-בורג און געפּרובט זיך פון דאָרט שמוג-לען קיין אַמעריקאַ. דאָ איז איהם אָבער באַלד אויסגעגאַנגען דאָס געלד, אַזוי, אַז ער האָט געמוזט אָנהויבען שווער און ביטער צו אַרבייטען אויפ'ן האַ-פען, כדי צו פערדינען אויף פרנסה. אָסקאַר האָט געאַרבייט אין האַפען איבער חדשים, האָט זיך אָפּגעשפּאָרט אַ ביסעל געלד און געהאַט אויף דער מעגליכ-קייט זיך צו קענען „אַריבערכאַפּען" קיין אַמעריקאַ...

אין אַ געוויסען טאָג האָט ער זיך בעקענט מיט אַ קאַפּיטאַן פון אַ שיף, וועלכען ער האָט געבעטען, דאָס ער זאָל איהם אויפנעמען אַלס אַ שיף אַר-בייטער. אָסקאַר איז געווען אַ שטאַר-קער יונג, דער קאַפּיטאַן האָט בע-טראַכט זיינע מוסקולען און האָט איהם אויפגענומען אויף דער שיף. ער איז אַלס אַרבייטער אויף דער שיף געקו-מען קיין אַמעריקע און עס איז איהם געלונגען אַריינצוקומען קיין ניו-יאָרק.

אין שטאָדטשטאָט איז איהם געלונגען צו פערבלייבען אונטער אַ פאַלשען נאָמען און אין ניו-יאָרק האָט ער בע-קומען אַרבייט אין אַ פאַבריק און האָט פערדינט אויף פרנסה.

זיין פאָטער האָט ער נישט געקענט אויפזוכען, ווייל ער האָט נישט גע-וואוסט, ווי אַזוי ער הייסט און האָט אויך נישט געקענט זיין אַדרעס.

מיט דער צייט האָט אָסקאַר'ן אָנגע-הויבען גוט צו גיהן. ער האָט זיך גע-מנכה אַ פּאָר דאָלאַר און נאָך מיט צוויי שותפים האָט ער זיך געקויפט אַ רעסטאָראַן אין ברוקלין. דאָס מזל האָט איהם צוגעשפּילט און ער איז אַלעמאָל אַלץ רייכער געוואָרען. אַזוי, אַז ער האָט פערקויפט צו זיינע שותפים זיין חלק פון דעם ברוקלינער רעסטאָראַן און זיך געקויפט אַ גרויסע רעסטאָראַן אויף איינער פון די שענסטע גאַסען אין ניו-יאָרק.

אַלס רייכער „דזשענטעלמען" האָט אָסקאַר אָנגעהויבען צו קומען צווישען רייכע. און דורך אַ צופאַל האָט ער זיך אויך בעקענט מיט זיין פאָטער'ס טאָכטער, מיט זיין שטיף-שוועסטער. נאַטירליך האָט ער נישט געוואוסט, ווער זי איז. נור ער האָט זיך פון איהר דערוואוסט, אַז איהר פאָטער איז געשטאָרבען.

מיט דער צייט האָט זיך דאָס פּאָר-פאָלק אָנגעהויבען ליב צו בעקומען. עס האָט נישט לאַנג געדויערט און זיי האָבען חתונה געהאַט.

אָסקאַר האָט איבערגענומען די גע-שעפטען פון זיין „שווער" און עס האָט איהם אָנגעהויבען זעהר גוט צו געהן און ער האָט קיין שום אַהנונג נישט געהאַט, אַז ער האָט גענומען פאַר אַ ווייב זיין שוועסטער.

היי יאָהר איז אָסקאַר מיט זיין ווייב צוריקגעקומען קיין לעמבערג, כדי דאָ צו פערברענגען עטליכע וואָכען. זיינע בעקאַנטע, בפרט דאָס אַלטע פּאָר-פאָלק ביי וועלכע אָסקאַר איז אויפגעצויגען געוואָרען האָבען איהם אָנגעהויבען אויסצופרעגען וועגען דער אַבשטאַמונג פון זיין ווייב און מען איז דערגאַנגען דעם גאַנצען אמת.

מען האָט זיך נעבליך, דערוואוסט, אַז אָסקאַרס ווייב איז זיין שטיף שוועס-טער פון איין טאַטען. דעם יונגעמאַן איז פינסטער געוואָרען פאַר די אויגען. ער איז תיכף אַרויף צום בית דין, וואו מען האָט איהם ערקלערט, אַז ער מוז זיין שוועסטער אַבגט'ן.

אָבער אָסקאַר, וועלכער האָט זיין ווייב שטאַרק ליב געהאַט האָט דערפון נישט געוואָלט הערען און געדענקען און איז תיכף אַוועק מיט זיין ווייב קיין אַמעריקאַ.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַראָטאָוויטשאַ 20

גאַסטראָלען פון די באַליבטע אַרטיסטען
אננאַ און היימאַן יאַקובאָוויטש

פרייטאָג, דעם 23 טען, 9 אין אָוענד – די אין לאָדז באַליבטע פּיעסע
„די גרינע כלה" לעבענסבילד אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון סיגאַל, רעזשי: היימאַן יאַקובאָוויטש.
הויפּט-ראָלען: גאָלדעלע—אננאַ יאַקובאָוויטש; זעליג—היימאַן יאַקובאָוויטש.
יעדער עס קויפט אַ זיץ-פּלאַץ, בעקומט צום אָנדענקען אַ פאָטאָגראַפיע פון אננאַ און היימאַן יאַקובאָוויטש מיט'ן קופּלעט „איך וויל זיך שפּילען".

שבת, 3.30 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען
„וואָס מיידלעך דאַרפען וויסען"
לעבענס-בילד אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון סיגאַל; רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש. הויפּט-ראָלען: ראָזאַ—אננאַ יאַקובאָוויטש; ישראל הערץ—היימאַן יאַקובאָוויטש.

שבת, דעם 24. סעפּט, 9 אָוענד — גרויסע איבעראַשונג פאַר'ן טעאַטער-פּובליקום — די שענע אָפּערעטע
„די אַמעריקאַנער'ן" אננאַ יאַקובאָוויטש צום 1. מאָל אין לאָדז.
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון שאָר, רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש.
הויפּט-ראָלען: פעני—אננאַ יאַקובאָוויטש; פּאָרטער—היימאַן יאַקובאָוויטש.

ס'נעמען אָנטייל די ניי-אַנגאַזשירטע אַרטיסטען פון ריגאַ אסתר זעה-לינאַ און ישראל בירנבוים ווי אויך פּרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, פעדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבערסקי, האַמבורגער, מאַכאַ-ראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן.
אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. בינהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אַכטונג! אין מיטוואָך, דעם 2. טאָג ראש-השנה, ווערט נישט געשפּילט.
מוצאי ראש-השנה קומט די לאַנג-ערוואַרטעטע פּרעמיערע
„פּאַלעסטינער ליבע"

א טרויעריגער באַלאַנס.

(ענדע פון 3-טע זייט).

אַלע שריט, כדי זיך צו דערנענטערען צו זיין ברודער-לאַנד איטאַליען. אָבער אויך דאָס האָט זיך איהם נישט איינ-געגעבען. איצט זוכט ער זיך צו דער-נענטערען צו דרום אַמעריקאַ, בעזונ-דערס צו אַרגענטינאַ. אָבער דאָס וועט זיך איהם אויך ווייניג וואָס איינגעבען.

דער גרעסטער נצחון אין דער אויס-סערן-פּאָליטיק זאָל האָבען געווען דאָס אונטערדריקען דעם אויפשטאַנד אין מאַ-ראָקאָ. עס זיינען אָבער פאַרהאַן אַזוינע אַפּיקורסים, וואָס זאָגען, אַז די ריפקאַ-בילען זיינען נאָך נישט אונטערדריקט, והראיה, זיי שפּרינגען אַלץ ווילדע ווי-דער אַרויס. אויב, רוהען זיך איצט די ריפקאַבילען אָפּ און זאַמלען נייע כחות קויפען אַן נייע געוועהר און גרייטען זיך צו נייע קאַמפען.

שטענדער, וואָס פּרימאָ-דע ריוועראַ האָט געהאַט אַרויסצוקריגען ביי פראַנק-ריין, האָט זיך איהם אויך נישט איינ-געגעבען.

קלאָרע און בולטע רעזולטאַטען פון דער פאַשיסטישער דיקטאַטור אין שפּאַ-ניען. ביי אַזוינע בעדינגונגען קאָן קיין ריד נישט זיין, אַז אַזאַ אָרדנונג זאָל קענען לאַנג נאָך אָנהאַלטען. די גע-שיכטע פון דער שפּאַנישער דיקטאַטור בעשטעטיגט די פּאַראָיטזיציע, אַז פאַשיסטישע דיקטאַטור איז אַ צייטווייליגע דערשיינונג

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנט, ח. י. בזשוסטאָווסקי, ב. זינגער
פאַראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַי-האַפטונג.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
ווינקרליכע קראַנקהייטען, ספּעצ. פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַלונגען אין קוואַרצלאַמפּע ערכ-זון.
עמפּפאַנג פון 3—4 נאָכמיטאָג און פון 4—6 דער ליעשניצע „חאַזיקא".

Dr. St. HEINRICH
ספּעציאַליסט פאַר קינדער- און אינערן-קראַנקהייטען
פּאָמאָרסקאַ 10, טעלעפ. 47-67.
עמפּפאַנגט פון 4 ביז 6 נאָכמ.

Dr PRYBULSKI
זאַחאָדניאַ 1, טעלעפאָן 25-38
צוריקגעקעהרט.
וועגערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג פון קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
עמפּפאַנג פון 9—1 און פון 4—8 אָוענט
דאַמען: פון 4—5 נאָכמ.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אין פלאַמען פון ליבע און האַס

(ראָמאַן).

116)

נאָך אַ קורצען וואַרטען האָט ער דערהערט דעם ווידער-קלאַנג פון יהודית'ס לייכטע שריט. דערנאָך האָט ער דערהערט אַ רוקען מיט אַ שטוהל, אַ צומאַכען פון פענסטער, דאָס אַרונטער-לאָזען פון ראָלעט, און לסוף דעם שאָרך פון מלבושים, וואָס זי האָט פון זיך אַראָפּגענומען.

ער האָט אויך געהערט, ווי יהודית האָט זיך אַריינגעלעגט אין בעט.

– ס'וועט מיר אַלזאָ געלינגען אויך צו אונטערהערען זייער שמועס! – האָט ער צופרידען אַ טראַכט געטאָן.

דערווייל האָט ער פערלאָזט דאָס צימער און איז אַוועק אין זיין שלאָף-צימער. ער האָט זיך אַריינגעלעגט אין בעט, אָבער איינשלאָפען האָט ער נישט געקענט. ער האָט געפיהלט, אַז ער האָט היץ.

אַ מאָדנע שרעק האָט איהם אַרומגעכאַפּט:

וואָס ווילען זיך זאָגען די מיידלעך? איהם האָט זיך אויס-געוויזען, אַז פון זייער שמועס וועט זיך זיין גורל. ער האָט גע-פיהלט, אַז איהם פערפאָלגט אַ גרויסע סכנה... אָבער אין וואָס בעשטעהט די סכנה? וואָס קאָן איהם האָליע שלעכט טון? ער האָט נישט געוואוסט, וואָס אָנהויבען צו טראַכטען.

אויף מאָרגען פריה האָט ער זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט יהודית'ן.

דאָס מיידעל האָט זיך איהם אויסגעוויזען צו זיין איינגע-צען רוהיג. זי איז נעגאַנגען אַנטקעגען איהם מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען, און דערלאַנגט איהם ביידע הענד, וועלכע ער האָט האַרציג געדריקט דערנאָך האָט זי איהם דערלאַנגט איהר שטערען אַ קוש צו טון.

– זי אַמפּערט זיך איצט גאָרנישט, ווען איך קוש זי! – האָט קאַרל געטראַכט.

אינסטינקטיוו האָט ער אָבער געציטערט פאַר איהר ליבע.

– צי איז עס מעגליך, אַז זי האָט מיך ליב? צי איז עס נישט צומאָל אַ מאַסקע?

יהודית האָט גלייך בעמערקט, אַז קאַרל איז עפּעס נישט אויפגעלעבט.

– וואָס איז דיר, קאַרל? ביסט עפּיס, זעה איך, נישט מיט אַלעמען...

קאַרל האָט זיך פערענטפערט, אַז ער איז בעאונרוהיגט פון זיין ברודער'ס קראַנקהייט.

זאָגענדיג דאָס, האָט ער אויף איהר פּאַרשוינד געקוקט.

יהודית איז אָבער געווען זעהר רוהיג. צי איז עס מעגליך אַזוי אין דער'אמת'ן? צי איז ביכולת אַזאַ נאַאיוו, כשר קינד ליב צו האָבען אַ מערדער? צי זיינען בכלל מעגליך אַזעלכע אונגעראָמעלע ליבע פעלען?

און איהר ליבע האָט דאָך געמוזט זיין דאָפּעלט זינדיג, מחמת יהודית איז דאָך אַנ'אַדאָפּטירטע טאָכטער פון לוריע'ן, און לוריע האָט נעדאַרפט בעצאָהלען מיט זיין לעבען פאַר זיין, קאַרל'ס זינד!

– ס'איז אַ מאַסקע! – האָט קאַרל בעשטעטיגט ביי זיך אין געדאַנק – איך בין זיכער, אַז דאָס איז עס, און נישט אַנדערש...

די הענד האָבען איהם געציטערט פאַר כעס, די נאָזלעכער האָבען געפלאַטערט...

וועה! אַך און וועה וועט זיין צו יענעם, וואָס נעהט זיך שפּילען מיט'ן פייער!

די גאַנצע צייט ביז מיטאָג האָט ער נישט אויפגעהערט אַכטונג צו געבען אויף יהודית'ס שריט און טריט.

דאָס מיידעל האָט צוערשט שפּאַצירט מאַמעליך לע'ם דער פאַבריק; דערנאָך האָט זי זיך געווענדעט אויפ'ן וועג צו דער שטאָט. זי איז אָבער תיכף צוריקגעגאַנגען.

זי האָט זיך אויסגעוויזען צו זיין זעהר צערודערט.

זי איז אַריין אין הויז און אַרויסגעשטיגען אין איהר צימער.

קאַרל האָט זיך פערשלאָסען אין דעם שכנישען צימער פון דער מוהמען, און דאָרט האָט ער זיך מיט אַ האָק-קלאַפּעניש געוועצט וואַרטען.

אַזוי איז דורך אַ שעה צייט.

טאַליע וועט נישט קומען – האָט ער געטראַכט – יהודית'ס בריף וועט איהר דערפון אָפּהאַלטען.

פּלוצים האָט ער דערהערט שריט אין הויף.

ער האָט אַרויסגעקוקט פון פענסטער, און דערזעהן טאַליען.

זי איז אַרויף אויף די טרעפּען און איז גלייך אַוועק אין דער שוועסטער'ס צימער.

איידער זי האָט אָנגעקלאַפּט אין דער טיר, האָט זי זיך אַ ווייל פערהאַלטען אין אַ מין נישט זיכערהייט. דריי-וויץ האָט עס בעמערקט, און אַפילו אויסדריקליך געהערט דעם מיידעלס שנעלען אָטעם.

זי האָט צוויי מאָל אָנגעקלאַפּט.

פון אינעווייניג האָט זיך אָפּגערופען יהודית:

– דאָס ביזטו, טאַליע?

– יאָ, איך.

מיט אַ צושליינגען אויער צו דעם שליסעל-לאָך האָט דריי-וויץ אַלץ בעוואוסט געהערט.

יהודית האָט געעפענט די טיר.

(פאָרזעצונג קומט)

דאָס איז אַ ווערק פֿון די רויט-מענטשעלעך

אַזוי קען אויסזען דײַן הויז-וואָרעניש, ווען זי וועט דערלאַנגען צום טיש דער דערפֿאַרענהייטער פאַמיליע אין נעסט אַ טאָרט, וועלכער איז געבאַקן געוואָרן לויט דער מעטאָדע און לויט די ניש-אויסגע-פּרובטע פּאַרשריפֿטן פֿון ד״ר עטקער.

אויסגעצייכנטער אויסוואַהל

פֿון צאָהלרייכע נײַע פֿאַרשריפֿטן, ווי אַזוי צו באַקן קוכנס, טאָרטן און פֿאַרשידענע געבעקסן, ענטהאַלט דאָס נײַע צײַכענונג בוכעל מיט ד״ר עטקער׳ס פֿאַרשריפֿטן, אַן אויסגאַבע, וועלכע מ׳בעקומט פֿאַר 40 גראָשן אין יעדן געשעפֿט. אויב מ׳וועט אויס פֿעהלן קען מען בעקומען צושיקנדיג פּאָסטמאַרקעס פֿ-8 D-ra Oetkera, Oliwa

נעהענדיג מיט דער צײַט-פֿאַרשריפֿט דאַרף מען די אַלטע פֿאַרשריפֿטן פֿערטוי-שן אויף נײַע. דאָס נײַע בוכעל ענטהאַלט פֿאַרשריפֿ-טן פֿון די איבעראַל גוט-בעקאַנטע בוכ-ניעם און זיסע גע-לאַרעטקעס,

---

כשר

871

KUNEROL

— אין — שפּייזע-פעטס פֿון קאַקאָס- נאַראַנטידס — נים. —

עס ווערט אויסגעאַרבייט אונטער דער אויפֿזיכט

פֿון היב ר׳ שמואל עהרענפֿעלד פֿון מאַטערסבורג

מיט אַ הכשר פֿון הרב ר׳ אברהם צבי פערלמוטער פֿון וואַרשאַ.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.
בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז די געווע-זענע מיטגלידער פֿון „חסד של אמת״, וועלכע האָבן געדאַווענט אין פֿאַריגן יאָהר זאַכאָדניאַ 66 וועלן דאַווענען היי-יאָהר

15 צעגעלניאַנאַ 15

בעקוועמע פּלעצער מיט עלעקטרישע בעלייכטונג. סע׳ מען שויז דינגען.

591

די שענדע פֿון 15 זל.

פֿאַר דער תלמוד תורה של הרב אליהו חיים מייזעל זצ״ל

פֿון פֿירמע האַנדעלסמאַ

נאַרוטאָוויטשאַ 19

קען מען אָפּנעהמען מעגליך אויף דעם אָנגעגעבענעם אַדרעס.

595

592

השבת אבדה.

געפֿינענדיג פֿון אַלעקסאַנדער טראַמוואַי כיז נאָוואָמיעסקאַ, איז פֿערלוירען געוואָרן פֿאָלגענדע 6 וועקסלען: 1) אויסשטעלער י. מאַנדעלבוים, אָרדרע ה. מאַנדעלבוים, צאָהלבאַר דעם 25/11 אין מאַרגאַנאַ; 2) ש. קנאָפּ, צאָהלבאַר 26/9 אויף 100 זל.; 3) ש. קנאָפּ, צאָהלבאַר 24/10 אויף 100 זל.; 4) ל. זילבערפֿאַנג אויף 100 זל.; 5) מ. קרויל, אָרדרע גרינשפּאַן (נאָוואָמיעסקאַ 6); 6) ל. בראַבמאַן אויף 90 זל. אָרדרע גרינשפּאַן (נאָוואָמיעסקאַ 6), אַ וואַליפֿשעניע פֿון דער עקספּעדיציע ביימאַוויטש און שלאָם (פֿעטריק. 17) אויף 298,50 זל. די אַלע וועקסלען ווערן ער-קלערט פֿאַר אונגילטיג. דער עהרליכער פֿינדער ווערט געבעטן געגען גוטע בעלוינונג אָפּצוגעבן צו גרינשפּאַן, נאָוואָם. 6.

Znowu można oszczędzać

gdyż ciężkie czasy zmuszają nas niestety do tego. Trudno dziś wszakże nawet o zarobek niewielki. Warto więc pomyśleć o tem, że wyborne „mydło Kołłontay z pralką" jest nietylko tanie, ale nie niszczy drogiej bielizny i chroni nas od nowych i niepotrzebnych zakupów bielizny. Każdy uczciwy kupiec prowadzi „mydło Kołłontay" i chętnie je sprzedaje, wiedząc zgóry, że klientela jego będzie zadowoloną.

Mydło

KOŁŁONTAY z pralką

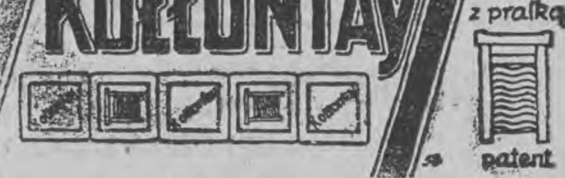

patent

גענעראַל-פֿערטרעטער אויף לאָדז:

S. B. Redlic, Łódź, Pomorska 19.

H. STOLL & Co.

Reutlingen Württ.

אָריגינעלע לינקס-לינקס-מאַשינען,

זשאַקאַרד בונמוסטער-מאַשינען,

געוועהנליכע שטריק-מאַשינען

מיט לעצטע בעדינגונגען. פֿערטרעטער פֿאַר פּוילען:

Leon Friedmann i S-ka

ul. 6-go Sierpnia 3 (Benedykta) Tel. 609.

אַ העלפֿט יעצטיגען און אַ העלפֿט נעכסטען סעזאָן צו צאָהלען. אַלע טיילונגען קענען זאָפֿאָרט צו בעקומען.

585

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

אַלע נײַע פֿערנאַכלעסיגטע ציין און מונד-קראַנקהייטן. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצן, הײלט מיט ליכט-בעשטראַהלונג. ספּעציעל לער לאַבאָראַטאָריום פֿון קינסטליכע ציין. נעמט אָן פֿון 9—12 זאַרמיטאָגס און פֿון 3—7 נאָכמיטאָג. ביליגע פּרייזן. 1481

אַכטונג ה״ה פּריזיערס!

מיין פֿערפֿומעריע-געשעפֿט איז פֿערזעהען מיט אַ גרויסן אויסוואָהל פֿון פֿאַרשידענע העלנישע אין בלומען-וואַסערן צום פּרייז פֿון 4 זל. אַ קילאָ, וועשעמאַל 3 זל., פּיכסין—7.80, ווי אויך אַלערליי פּריזיער-צובעהער צו קאָנקורענץ-פּרייזן

מיט אַכטונג **J. Drukier**

11 ZAWADZKA 11

קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

## רעטשניצע פֿון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטן בזשעזשינער 11, טעל. 37-63		
אָפֿען פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָוונט		
ד״ר וואַליניאַסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—6
ד״ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטן	12—9½ 5—4
ד״ר שיפּמאַן	אונערליכע קראַנקה.	1—11
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	2—12
ד״ר שטיינפֿעלד	נערווען און גײַסטיגע קר.	3—1
ד״ר גאָלדבלאַט	אינערן-קראַנקהייטן	9—12.55
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 —
ד״ר בערנשטיין	פֿרויען און געבורטס-הילף	4—3

אַנאַליזן, שעראָפּיע, ספּיר-ראַנטגענען, ווי שטעלען א. ז. וו., זאַקסען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אַקט-שפּריצונגען, מאַסאַזשן, עלעקטריזאַציע, אַסטראַציעס. אויך פֿערלאַנג — וויזיטן אין שטוב. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערן אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזן, ווי אורין, פֿלעגמע און בלוט. 2130

אימפּפֿונגען געגען שקאַרלאַטין.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿנט געוואָרן אַ

רענטגענישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נ״מ.
ד״ר קאַשינסקאַ מאַראַנגאַלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבן א. ז. וו. די לעטשניצע איז אויך אָפֿען ווינטער.

שניידער-אַטעליער — אין — בעמישע וועשעריי

פּרעסן פֿון גאַרניטור 3 זל.

אין ריינינגען 5 „

בעמיש וואַשן א. רעפּעראַטור 8.

עס ווערט אויך אָפּגעשיקט אַ היים.

קאָנסטאַנטינער 5, וו. 1.

Dr. med.

I. Dynenson

קינדער-קראַנקהייטן

פּאַלודניאַ 9

טעלעפֿאָן 23-70

נעהמט-אָן פֿון האַלב 5 ביז 6 און אין דער לעטשניצע „סאַ-לוס" גלובנע 41 פֿון 1½—12½

אַ אַגענט

וועלכער איז דער מעהל-בראַנזשע בעקאַנט איז און בעזיצט אויך פֿיל קונדשאַפֿט זוכט אין אַ מעהל אָדער אין אַ ערשטקלאַסיגע פֿירמע אַנ׳ענטספּרעכענדען פּאָסטן, צום פֿערלאַנג אַ גאַראַנטיע. די בעסטע רעפֿע-רענצן. אָפֿערטן אָפּצוגעבן אין אדמ. „נײַער פֿאָלקסבלאַט" אונטער „אַגענט".

587

Dr. med.

G. GERSZTAJN

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר אויגען-קראַנקהייטן

Traugutta 12 (קרוטקאַ)

נעמט אָן פֿון 12³⁰ ביז 2, פֿאַר אונבעמיטעלטע פֿון 7 ביז 8 אָוו.

ביים יובעליר

א. הירשענבוים,

31 פּעטריקאָווער 31

בעקומט מען פֿערשיד. גאָלד-און זילבער-אויסאַרבייטונגען, ווי אויך פֿון פּלאַטינע, אײַנפֿאַסונג פֿון טײַערע שטיינער. אויך נעהם איך אָן פֿערש. רעפּעראַטורען צו מעסיגע פּרייזן. 206

ענטשולדיגונג.

איך ענטשולדיג מיך פֿאַר העניך ניימאַן פֿאַר די בעליידיגונג.

מיט אַכטונג

ב. באַטשאַ. 588

קוואַליפֿיצירטע

שמוקער-אַרבייטער

אין נעהעריגם ווערען געזוכט קאָנסטאַנטינער 36 בײַ בערקאָוויטש.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט.

זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלנ. 19)

טעלעפֿאָן 37-70.

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט-און ווענערישע קראַנקהייטן, מע-נער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פֿון 4—8 אין אָוונט. פֿאַר פֿרויען פֿון 4—5 אין אַ ספּעציעלן וואַרטע-זאַל. 603

Dr. med.

M. Kerszner

קינדער-קראַנקהייטן.

זיעלאָנאַ 16 טעל 51-96

נעמט אָן פֿון 3 — 4 און פֿון 6—7. אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פֿון 9—12 מיטאָג און פֿון 4—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פֿון כירורגישע קראַנק-הייטן ווי: שטשענקעס, גומען, דזשאַנפּלעס, צאָהן-פּלאָמבעס א. ז. וו. נעמט אָן פֿון 1½—5 און זונטאָג פֿון 9—11.

## רעטשניצע פֿון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטן פֿון ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.		
ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 2-? 6½—?½
ד״ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 3—1
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטן	2-1
ד״ר יוסמאַן	נערווען-קראַנקהייטן	2—12
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטן	12-10 ?-4
ד״ר פּאַפּיערני	פֿרויען-און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטן	5-4 זונ. 2-1
ד״ר ווינבערג	אינערע ווערך לונגן-קר.	1-11 7-6½
ד״ר כאַזאַפּעל	רענטגען	12—2 6-4
א. גראָדזענסקי	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראַזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעליכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען, א. א. וו.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿנט געוואָרן

רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פֿון הויט-קראַנקהייטן פֿון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פֿאַר בעשטראַהלונג און דורכלײַכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזן. אַ קורס פֿאַר שוועסטער.

אימפּפֿונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פֿון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפֿען זונטאָג.

חולים אין ד׳ שבת.

אַנאָנסען-פּרייזן: